T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANA BİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE BANKACILIK: YEŞİL FİNANSMAN STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

SEHER NAZ IŞIK

İSTANBUL, 2024

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANA BİLİM DALI
ULUSLARARASI TİCARET VE PARA YÖNETİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE BANKACILIK: YEŞİL FİNANSMAN STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

SEHER NAZ IŞIK

Tez Savunma Jürisi

1.Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Kutay BOLKOL

2. Üye: Doç. Dr. Ece Handan GÜLERYÜZ

3. Üye: Dr. Öğr. Üyesi Cemil Faruk DURMAZ

İSTANBUL, 2024

ÖZET

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE BANKACILIK: YEŞİL FİNANSMAN STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu çalışma, Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma ve bankacılık sektöründe yeşil finansman stratejilerinin etkilerini ve uygulanabilirliğini değerlendirmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyümeyi çevresel koruma ve sosyal eşitlik ilkeleriyle dengelemeyi amaçlar ve bu bağlamda finans sektörü, özellikle bankacılık sektörü, kritik bir rol oynar.

Tezde, sürdürülebilir kalkınmanın ve yeşil finansmanın teorik temelleri incelenmiş, bu kavramların tarihçesi ve bankacılık sektörü üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Sürdürülebilir kalkınmanın üç temel boyutu olan çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik detaylandırılmıştır. Ayrıca, Brundtland Raporu, Rio de Janeiro Zirvesi ve Paris İklim Anlaşması gibi önemli uluslararası girişimlerin etkileri analiz edilmiştir.

Türkiye'deki bankacılık sektörünün sürdürülebilirlik performansı, yeşil finansman politikaları ve uygulamaları üzerinden değerlendirilmektedir. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi düzenleyici kurumların yanı sıra, büyük bankaların sürdürülebilirlik stratejileri incelenmiştir. Ziraat Bankası, Vakıfbank, Halkbank, Garanti Bankası, Yapı Kredi Bankası ve İş Bankası gibi önde gelen bankaların yeşil finansman projeleri ve çevresel risk yönetimi uygulamaları analiz edilmiştir.

Tez, Türkiye'deki yeşil finansman stratejilerinin mevcut durumunu ve bu stratejilerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine olan katkılarını analiz etmektedir. Yeşil tahviller, enerji verimliliği kredileri ve sürdürülebilir yatırım fonları gibi finansal araçların etkinliği incelenmiş, bu araçların bankacılık sektörü üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri değerlendirilmiştir.

Tez çalışması, Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansman konusunda akademik literatüre katkı sağlamayı amaçlamakta, politika yapıcılar, finansal kurumlar ve akademik çevreler için somut politika önerileri sunmaktadır. Yeşil finansman uygulamalarının geliştirilmesi, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, bankacılık sektörünün yeşil finansman stratejilerini benimsemesinin önündeki engeller ve fırsatlar detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye'deki bankacılık sektörünün sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansman stratejilerini benimsemesi, ekonomik büyüme, çevresel koruma ve sosyal eşitliğin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansman politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasının yollarını araştırarak, gelecekte atılması gereken adımlara ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Ekonomi, Yeşil Finans, Bankacılıkta Sürdürülebilirlik, Türk Bankacılık Sektöründe Yeşil Dönüşüm

ABSTRACT

SUSTAİNABLE DEVELOPMENT AND BANKİNG İN TURKİYE: EVALUATİON OF GREEN FİNANCİNG STRATEGİES

This study evaluates the impacts and feasibility of sustainable development and green financing strategies in the banking sector in Turkey. Sustainable development aims to balance economic growth with environmental protection and social equity principles, and in this context, the financial sector, particularly the banking sector, plays a critical role.

The thesis examines the theoretical foundations of sustainable development and green finance, addressing the history of these concepts and their effects on the banking sector. The three main dimensions of sustainable development, namely environmental, social, and economic sustainability, are detailed. Furthermore, the impacts of significant international initiatives such as the Brundtland Report, the Rio de Janeiro Summit, and the Paris Climate Agreement are analyzed.

The sustainability performance of Turkey's banking sector is assessed based on green finance policies and practices. The sustainability strategies of major banks, along with regulatory institutions such as the Banks Association of Turkey (TBB) and the Banking Regulation and Supervision Agency (BDDK), are examined. Green financing projects and environmental risk management practices of leading banks like Ziraat Bank, Vakıfbank, Halkbank, Garanti Bank, Yapı Kredi Bank, and İş Bank are analyzed.

The thesis analyzes the current state of green financing strategies in Turkey and their contributions to sustainable development goals. The effectiveness of financial instruments such as green bonds, energy efficiency loans, and sustainable investment funds is examined, and the positive and negative impacts of these instruments on the banking sector are evaluated.

This study aims to contribute to the academic literature on sustainable development and green finance in Turkey, offering concrete policy recommendations for policymakers, financial institutions, and academic circles. The development of green finance practices plays a critical role in achieving Turkey's sustainable development goals. In this context, the barriers and opportunities for the adoption of green financing strategies in the banking sector are analyzed in detail.

In conclusion, the adoption of sustainable development and green financing strategies by Turkey's banking sector is of great importance for ensuring economic growth, environmental protection, and social equity. This study sheds light on the steps to be taken in the future by investigating ways to effectively implement sustainable development and green finance policies.

Keywords: Sustainable Economy, Green Finance, Sustainability in Banking, Green Transformation in the Turkish Banking Sector

ÖNSÖZ

Sürdürülebilir kalkınma, günümüzde gittikçe önem kazanan konularından biridir ve yalnızca ekonomik büyümeyi değil, çevresel koruma ve sosyal eşitlik ilkelerini de kapsayan bütüncül bir yaklaşımı ifade eder. Hızla tükenen doğal kaynaklar, artan çevre kirliliği ve iklim değişikliği gibi küresel sorunlar karşısında, sürdürülebilir kalkınma uzun vadeli çözümler üretmeyi hedefler. Bu bağlamda, finans sektörü ve özellikle bankacılık sektörü, yeşil finansman stratejileri ile sürdürülebilir kalkınmayı destekleyerek ekonomik büyümenin yanı sıra çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal adaleti teşvik etmek için kritik bir rol oynamaktadır.

Bankacılık sektörü, yeşil finansman stratejileri ile sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada önemli bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma ve bankacılık sektöründe yeşil finansman stratejilerinin değerlendirilmesi üzerine odaklanan bu çalışmayı hazırlamaya, günümüzde çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğin öneminin giderek artması ve finans sektörünün bu dönüşümde oynadığı kritik rolün farkına varmam ile başlamış bulundum.

Araştırmam boyunca, sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansmanın teorik temellerini inceleyerek bu kavramların tarihçesi ve bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini ele aldım. Ayrıca, Türkiye'deki bankaların sürdürülebilirlik performanslarını ve yeşil finansman politikalarını analiz ettim. Bu süreçte, danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Kutay BOLKOL'un değerli katkı ve yönlendirmeleri için teşekkür ederim.

Bu çalışmanın, sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansman stratejilerinin Türkiye'de nasıl uygulanabileceğine dair akademik literatüre katkı sağlamasını ve bu alanda gelecekte yapılacak araştırmalara ışık tutmasını ümit ediyorum. Ayrıca, bu tezde elde edilen bulguların, politika yapıcılar, finansal kurumlar ve akademik çevreler için faydalı olmasını dilerim.

Tezimin hazırlanmasında emeği geçen tüm öğretim üyelerine, bankacılık mesleğinde bana yol gösteren yöneticilerime ve bu süreçte manevi desteğini esirgemeyen tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Sevgileriyle bana güç veren canım babama, biricik kardeşim Sıla'ya ve hayatımın her anında en büyük destekçim olan güzel anneme sevgilerimi ve varlıkları için şükranlarımı iletirim.

Son olarak bu çalışmayı, her zaman yüreğimde bir ışık gibi parlayan, her daim özlediğim Batuhan'ın anısına ithaf ediyorum. Onun sevgisi ve özlemi, hayat yolculuğumun her adımında hep yanımda oldu.

Seher Naz IŞIK

İstanbul, 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT iii
SUSTAİNABLE DEVELOPMENT AND BANKİNG İN TURKİYE: EVALUATİON OF GREEN FİNANCİNG STRATEGİES iii
ÖNSÖZ v
KISALTMALAR LİSTESİ viii
TABLOLAR LİSTESİ ix
ŞEKİLLER LİSTESİ x
GİRİŞ 1
BÖLÜM 1 3
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YEŞİL FİNANS: TARİHİ GELİŞİM VE BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 3
1.1. Sürdürülebilirlik Kavramı 3
1.1.1. Çevresel Sürdürülebilirlik 3
1.1.2. Sosyal Sürdürülebilirlik 4
1.1.3. Ekonomik Sürdürülebilirlik 6
1.2. Sürdürülebilirliğin Tarihçesi 7
1.2.1. Çevre Hareketi ve Doğal Kaynakların Korunması (19. Yüzyıl) 7
1.2.2. Doğal Hayatı Koruma Derneği (1895) 7
1.2.3. Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED, 1972) 7
1.2.4. Brundtland Raporu (1987) 8
1.2.5. Rio de Janeiro Zirvesi (UNCED, 1992) 9
1.2.6. Gündem 2030: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (2015) 10
Tablo 1: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Türkiye'de Ayrılan Bütçe 16
1.2.7. Paris İklim Anlaşması (2015) 17
1.2.8. Avrupa Yeşil Mutabakatı (2019) 18
1.3. Yeşil Finans Kavramı 18
1.3.1 Yeşil Finansman Politikaları 19
1.4. Sürdürülebilir Ekonomi Politikalarının Bankacılık Sistemi Üzerindeki Etkileri 20
BÖLÜM 2 22
TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ve YEŞİL FİNANS 22
2.1.Türkiye'de Sürdürülebilirlik Kalkınma Politikalarının Gelişimi 22
2.2. Türkiye Bankacılık Sektöründe Yeşil Finansman Politikaları 24
2.3. Türkiye Bankacılık Sektöründe Sürdürülebilirlik Faaliyetleri 25

2.3.1. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) 25
2.3.2. Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK) 29
2.4. Sektör Banklarından Örnek Faaliyetler 30
2.4.1. Ziraat Bankası 30
2.4.2. Türkiye Vakıflar Bankası 31
2.4.3. Garanti Bankası 32
2.4.4. Yapı Kredi Bankası 33
2.4.5. İş Bankası 33
2.4.6. Halkbank 35
2.5. Bir Bankanın Sürdürülebilirlik Stratejileri Üzerine Yapılan Bir Görüşme 38
2.5.1. Sorular ve Cevaplar 38
2.5.2. Görüşmenin Değerlendirilmesi 47
3.BÖLÜM 49
GELECEĞİ İNŞA EDEN BANKALAR: SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMANIN FİNANSAL MİMARİSİNİ YARATMAK 49
3.1. Bankacılık Sektörü Tanımı ile Ekonomideki Yeri ve Önemi 50
3.2. Sürdürülebilir Bankacılık Stratejileri 52
3.2.1. Yeşil Finansman 52
3.2.2. Sosyal Sorumluluk Yatırımları (SRI) 52
3.2.3. Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) Kriterleri 53
3.2.4. Sürdürülebilir Kredi Politikaları 55
3.3. Stratejilerin Sürdürülebilir Ekonomiye Katkıları 55
3.3.1. Çevresel Etkiler 56
3.3.2. Ekonomik Etkiler 56
3.3.3. Sosyal Etkiler 56
3.4. Bankaların Kalkınma Hedeflerine Ulaşmadaki Rolü 57
3.4.1. Yoksulluğun Azaltılması 57
3.4.2. Eğitim ve Sağlık Yatırımları 57
3.4.3. İstihdam Yaratma 58
3.5. Sürdürülebilir Ekonomi Politikalarının Türkiye Bankacılık Sektörüne Etkileri 59
SONUÇ 62
KAYNAKÇA 64

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

BDDK: Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu

BIST: Borsa İstanbul

BM: Birleşmiş Milletler

IFC: International Finance Corporation-Uluslararası Finans Kurumu

TBB: Türkiye Bankalar Birliği

UNCED: United Nations Conference on Environment and Development-Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı

UNEP: Birleşmiş Milletler Çevre Programı

UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi

ESG: Çevresel Sosyal ve Yönetişim Kriterleri

SRI: Socially Responsible Investing – Sosyal Sorumluluk Yatırımları

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Türkiye'de Ayrılan Bütçe……16

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Bankacılık Sektörü ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi……..……50

GİRİŞ

21. yüzyılda, küresel ekonomi aktörleri, sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşmak için kapsamlı stratejiler benimsemektedir. Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyümeyi sağlarken aynı zamanda çevresel koruma ve sosyal eşitlik ilkelerini göz önünde bulundurarak, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını da karşılamayı hedefler. Bu kapsamda, finans sektörü ve özellikle bankacılık, sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Türkiye, ekonomik gelişimini sürdürürken çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konularına da giderek daha fazla önem vermektedir. Özellikle, 2030 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) doğrultusunda, Türkiye'nin bu hedeflere ulaşması için yeşil finansman stratejilerinin benimsenmesi büyük bir önem taşımaktadır. Yeşil finansman, sürdürülebilir projelerin finansmanını sağlamak amacıyla kullanılan bir dizi mali araç ve stratejiyi içermektedir. Bu doğrultuda enerji verimliliği, yenilenebilir enerji projeleri, sürdürülebilir altyapı yatırımları ve çevresel iyileştirmeler gibi alanlarda finansman sağlanır.

Bankacılık sektörü, yeşil finansman stratejileri ile hem ekonomik büyümeye katkıda bulunmakta hem de çevresel sürdürülebilirliği desteklemektedir. Türkiye'deki bankalar, çevresel riskleri yönetmek ve sürdürülebilir finansal ürünler geliştirmek için çeşitli stratejiler benimsemektedir. Bu stratejiler, yeşil tahviller, çevresel ve sosyal risk değerlendirmeleri, enerji verimliliği kredileri ve sürdürülebilir yatırım fonları gibi çeşitli finansal araçları kapsamaktadır. Ancak, bu stratejilerin etkinliği ve uygulanabilirliği konusunda bazı riskler ve fırsatlar bulunmaktadır.

Bu tez çalışmasının amacı, sürdürülebilir ekonomi politikalarının ve yeşil finansman stratejilerinin Türkiye'de bankacılık sektörünün üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir. Diğer yandan Türkiye’de uygulanan yeşil finansman politikalarının sürdürülebilir kalkınmaya etkisi incelenecektir. Çalışma, yeşil finansman uygulamalarının mevcut durumunu inceleyerek, bu uygulamaların sürdürülebilir kalkınma hedeflerine olan katkılarını analiz etmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, bankacılık sektörünün yeşil finansman stratejilerini benimsemesinin önündeki engelleri ve fırsatları tespit ederek, politika önerileri sunulacaktır.

Tez, üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansman kavramları teorik çerçevede ele alınacaktır. Sürdürebilirliğin tarihçesi ana hatları ile açıklanacaktır. Sürdürülebilir

ekonomi politikalarının dünya genelindeki bankacılık sistemi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinden bahsedilecektir.

İkinci bölümde, Türkiye'deki yeşil finansmanı destekleyen politika ve regülasyonlar ile birlikte bankacılık sektörünün yeşil finansman stratejileri ve uygulamaları incelenecektir. Türkiye'de ki bankaların sürdürülebilirlik performansları, çevresel risk yönetimi uygulamaları ve yeşil finansman projeleri gibi konular üzerinde durulacaktır. Bankaların bu alanlardaki performanslarının sürdürülebilir ekonomi politikalarının uygulanmasının ardından nasıl değiştiği incelenecektir. Seçilen bir bankanın sürdürülebilirlik departmanından bir yetkili ile yapılan görüşme notlarına yer verilecektir.

Sonuç bölümünde ise bankacılık sektörünün uyguladığı stratejilerin sürdürülebilir ekonomiye ve kalkınma hedeflerine katkıları analiz edilecek ve elde edilen bulgular ışığında politika önerileri ve gelecekteki araştırma konuları sunulacaktır.

Bu tez çalışması, sürdürülebilir kalkınma ve bankacılık sektöründe yeşil finansman stratejilerinin Türkiye özelinde incelenmesini amaçladığından, karma araştırma yöntemleri kullanılacaktır. Türkiye ve dünya genelinde sürdürülebilir kalkınma ve yeşil finansman konularında yapılmış akademik çalışmalar, raporlar, makaleler ve tezler taranacaktır. Elde edilen nitel veriler, içerik analizi yöntemi ile değerlendirilecektir.

Çalışmanın politika yapıcılar, finansal kurumlar, akademik çevreler ve toplum genelinde farkındalık ve bilgi düzeyini artırarak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada somut adımların atılmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

BÖLÜM 1

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YEŞİL FİNANS: TARİHİ GELİŞİM VE BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

1.1. Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilirliğin en yaygın tanımı; sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya odaklanırken, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılamasından ödün vermeden günümüzün ihtiyaçlarını karşılayan bir gelişme olmasıdır.

Sürdürülebilirlik kavramı ilk kez 1987 yılında "Ortak Geleceğimiz" isimli Brundtland Raporunda ifade edilmiştir. Ortak Geleceğimiz raporu 1983 yılında kurulan Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun çalışmaları sonucunda yazılmıştır.

Sürdürülebilirlik, üç ahlaki zorunluluğa dayanmaktadır: İnsan ihtiyaçlarını karşılamak, sosyal eşitliği sağlamak ve çevresel sınırlara saygı göstermek.[1] Genellikle sürdürülebilirlik, çevresel, sosyal ve ekonomik/finansal olmak üzere üç temel alanı konu edinir.[2]

1.1.1. Çevresel Sürdürülebilirlik

Çevresel sürdürülebilirlik, doğal kaynakların sürekliliğinin sağlanmasını ifade eder. Doğal kaynakların gelecek nesillere aktarılabilecek şekilde korunması ve yönetilmesini ifade eder. Kaynakların kullanım düzeyi bu kaynakların kendini yenileme hızını aşmamalıdır.

Çevresel sürdürülebilirlikte en önemli ilkelerden biri su, enerji, toprak gibi doğal kaynakların verimli ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasıdır. Bitki ve hayvan türlerinin çeşitliliğinin korunması ve doğal habitatların sürdürülebilir yönetimini içerir. Bununla birlikte hava, su ve toprak kirliliğin azaltılması ve atık yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi faaliyetlerini gerektirir.

---

[1] Holden, E., Linnerud, K., & Banister, D. (2017). The imperatives of sustainable development. *Sustainable Development*, 25(3), 213-226.

[2] Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 3(3), 196-215.

Karbon emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı dirençli sistemlerin oluşturulması da çevresel sürdürülebilirliğin temel ilkelerindendir. Fosil yakıtlardan ziyade güneş, rüzgâr ve hidroelektrik gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ise çevresel sürdürülebilirliğin hayatımıza kattığı ilkelerden olmuştur.

Çevresel sürdürülebilirlik 20.yüzyılın ortalarından itibaren artan çevresel sorunlarla birlikte önem kazanmaya başlamıştır. Çevre hareketinin doğuşu Rachel Carson'ın 1962 yılında yayımladığı Slient Spring isimli kitabı ile başlamıştır. Carson, ekolojik düşüncenin derinleşmesine sebep olan fikirlerini bu kitabı ile ilk defa gündeme getirmiştir.[3] 21.yüzyıla kadar süregelen sürdürülebilirlik çalışmalarında çevresel sürdürülebilirlik en temel çalışma alanlarından biri olmuştur.

Gün geçtikçe artan çevre kirliği ulusal ve uluslararası birçok sivil toplum kuruluşunun aktif olarak çaba gösterdikleri alanlardan biri haline gelmiştir. Türkiye'de de 2706 adet çevre ve doğal hayatı koruma amacıyla faaliyet gösteren dernek bulunmaktadır. [4]

Çevresel sürdürülebilirlik projelerini destekleyen yeşil finansman araçlarının sayısı da oldukça fazladır. Yeşil tahviller, çevre dostu krediler ve sürdürülebilir yatırım fonları bu araçlardan bazılarıdır.

Yeşil finansman; güneş enerjisi santralleri, rüzgâr gülleri, hidroelektrik projeleri, enerji verimliliği uygulamaları, atık yönetimi, geri dönüşüm uygulamaları, doğal alanların korunması gibi çevresel projelere yatırım yaparak doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eder. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde bu projelere ve Türkiye uygulamalarına detaylıca değinilecektir.

1.1.2. Sosyal Sürdürülebilirlik

Sosyal sürdürülebilirlik kavramı, farklı toplumsal grupların ihtiyaçlarına duyarlılık göstermeyi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını, dezavantajlı grupların sosyal hayata katılımının arttırılmasını içerir. Toplumların sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak toplumsal uyumu, sosyal adaleti ve refah düzeyini artırmayı amaçlayan bir kalkınma yaklaşımıdır.

---

[3] Tamkoç, G. (1994). Derin Ekolojinin Genel Çizgileri. Birikim Dergisi, 57, 87-91.

[4] T.C. İçişleri Bakanlığı, Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, Derneklerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı, (25.08.2023) https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarina-gore-dagilimi

Nüfus yoğunluğu ve büyüme oranları, kırsal ve kentsel nüfus dağılımı vb. unsurlar da sosyal alanda sürdürülebilir olmanın konusudur. Sosyal alanda sürdürülebilirlik, toplumsal refahı, eşitliği ve toplumsal sağlığı korurken; gelecek nesiller için güçlü bir toplumsal yapı temeli oluşturmayı hedefler.

Sosyal sürdürülebilirliğin sosyal adalet ve eşitlik boyutu bireyler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması, yoksulluk ve ayrımcılıkla mücadele edilmesini ifade eder. Cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla kadınların iş gücüne katılımını arttıran projeler ile azınlık gruplarının ekonomik ve sosyal hayata entegrasyonunu sağlayan politikalar sosyal sürdürülebilirliğin eşitlik boyutuna örnek gösterilebilir.

Toplumun tüm kesimlerinin karar alma süreçlerine dahil edilmesi ve toplumsal karar alma süreçlerine aktif katılımın teşvik edilmesi ise sosyal sürdürülebilirliğin kapsayıcılık ilkesi gereği oldukça önemlidir. Yerel yönetimlerde halkın katılımını arttırmaya yönelik gerçekleştirilen faaliyetler ve sosyal bir politika oluşturma durumunda süreçlere sivil toplum kuruluşlarının da dahil edilmesi sosyal sürdürülebilirliğin kapsayıcılığına örnek uygulamalardır.

Sosyal sürdürülebilirlik bireylerin yaşam kalitelerini arttırmayı hedefler. Yaşam kalitesi ise toplumun her bir bireyinin sağlık, eğitim, barınma, yeterli gelir düzeyi, esenlik, kültürel ifade ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanma düzeyini ifade eder.[5] Sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması ve artırılması, bireylerin daha sağlıklı ve eğitimli olmasını sağlarken, bu durum toplumsal refahı ve ekonomik kalkınmayı beraberinde getirir.

Sosyal barışın korunması, toplumun dezavantajlı konumda olan bireylerine karşı ayrımcılığın önlenmesi ve kültürel çeşitliliğin arttırılmasına yönelik faaliyetler sosyal sürdürülebilirliğin en önemli kavramlarından olan toplumsal uyuma katkı sağlar. Bu kapsamda kurulan topluluk merkezleri ve doğal afet gibi kriz anlarında dayanışmayı arttıran gönüllü organizasyonları sosyal sürdürülebilirliğe örnek olarak gösterilebilir.

Yeşil finansman sosyal sürdürülebilirlik projelerini destekleyen araçlara da sahiptir. Sosyal tahviller, sosyal etki yatırımları ve sürdürülebilir yatırım fonları bunlardan bazılarıdır. Dezavantajlı bölgelerde eğitim kalitesini arttıran projeler, kadınların ve kız çocuklarının eğitimine yönelik hazırlanan burs programları, aşı kampanyaları, sosyal konut projeleri yeşil finansmanın desteklediği sosyal sürdürülebilirlik projelerinden bazılarıdır.

[5] Moldan, B., Janousková, S., & Hak, T. (2012). How to Understand and Measure Environmental Sustainability: Indicators and Targets. *Ecological Indicators*, 17, 4-13.

Sosyal sürdürülebilirlik, diğer yandan toplumsal değerlerin, sosyal kimliklerin, ilişkilerin ve kurumların gelecekte ne kadar süreklilik gösterebileceğini ifade eder. Sosyal sürdürülebilirliğin istikrarı, sosyal ve kültürel tercihlerin, özelliklerin ve çevrenin zaman içinde nasıl muhafaza edildiği ile ilgilidir. [6]

1.1.3. Ekonomik Sürdürülebilirlik

Ekonomik sürdürülebilirlik, ekonomik sistemlerin varlıklarını uzun vadede sürdürebilme kapasitelerini ifade eder. Ekonomik büyüme ve kalkınma, doğal kaynakların korunması ve sosyal refah ile uyumlu olmalıdır. Ekonomik sürdürülebilirlik, ekolojik veya sosyal sürdürülebilirlik üzerinde olumsuz bir etkisi olmayan ekonomik kalkınmadır.[7]

Ekonomik alanda sürdürülebilir olmak; ülkelerde kişi başına gayri safi yurt içi hâsıla ve gayri safi uzun vadeli ekonomik istikrarı ifade eder. Ekonomik büyüme, kaynakların etkili kullanımı ve toplumsal refahın arttırılması ile dengeye kavuşur. Ülke ekonomileri ve finansal aktörler kısa vadeli kazançlar yerine uzun vadeli büyüme hedefleri ile yönetildiğinden sürdürülebilir olmak önem arz etmektedir.

Yurt içi hasılada yatırımların oranı, borçların gayri safi milli hasılaya oranı, dış borçların ihracata oranı, taşıt sayısı, enerji tüketimi, yenilenebilir enerji oranı, hava ulaşımı, taşıma bedelleri, ormansızlaşma, kirliliği azaltma giderleri, kişi başına su temini, erozyon, tarımsal üretim, hanelerde enerji kullanımı, karayolları taşımacılığı enerji kullanımı, kentleşme ve besin üretimi vb. konu başlıkları ekonomik sürdürülebilirliğin ilgi alanındadır. [8]

Finansal sürdürülebilirlik, sürdürülebilirlik kavramının ekonomik boyutunun bir alt başlığıdır. Bir kuruluşun veya ekonominin uzun vadede mali sağlığını ve istikrarını koruyabilme yeteneğini ifade eder. Finansal sürdürülebilirlik uzun vadeli mali hedeflerin belirlenmesi ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli stratejik planlamanın yapılması, diğer bir ifadeyle bütçeleme ve planlamayı içerir. Finansal sürdürülebilirliğin sağlanmasının diğer bir unsuru için gelir kaynakları çeşitlendirilir ve farklı finansman

[6] Vallance, S., Perkins, H. C., & Dixon, J. E. (2011). What is social sustainability? A clarification of concepts. Geoforum, 42(3), 342-348.

[7] Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkinma. Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 3(3), 196-215.

[8] Kanberoğlu, Z., & Kara, O. (2016). Finansal Sektör Gelişimi ve Sürdürülebilir Kalkinma Ilişkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(57).

kaynaklarının kullanılması ve giderlerin etkin bir şekilde kullanılarak maliyet azaltma stratejilerinin kullanılmasıdır.

Finansal sürdürülebilirlik, kuruluşların sadece kısa vadeli karlılığı değil, aynı zamanda uzun vadeli mali sağlığını ve dayanıklılığını korumayı hedefler.

1.2. Sürdürülebilirliğin Tarihçesi

1.2.1. Çevre Hareketi ve Doğal Kaynakların Korunması (19. Yüzyıl)

Endüstri Devrimi'nin başlangıcıyla birlikte doğal kaynakların hızla tüketilmesi ve çevresel tahribatın artmasıyla birlikte, doğa koruma ve kaynak yönetimi konuları gündeme gelmeye başlamıştır. Doğal çevrenin korunması, kirliliğin önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi amacıyla bireylerin, sivil toplum örgütlerinin ve hükümetlerin bir araya geldiği küresel bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Çevresel sorunların farkındalığını artırmayı, politika değişiklikleri sağlamayı ve doğal kaynakların korunmasını amaçlanmıştır. İlk kez 22 Nisan 1969'da kutlanan Dünya ünü (Earth Day) günümüzde halen 200'e yakın ülkede etkinliklerle kutlanmaktadır.[9]

1.2.2. Doğal Hayatı Koruma Derneği (1895)

Amerikalı yazar John Muir ve arkadaşları tarafından kurulan bu dernek, doğal alanların korunması ve vahşi yaşamın sürdürülmesi amacını taşımıştır. Bu dernek, modern çevre koruma hareketinin öncülerinden biri olarak kabul edilmektedir.

1.2.3. Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED, 1972)

Diğer bilinen adıyla "Stockholm Konferansı", çevre sorunlarını uluslararası platforma taşıyan ilk büyük adım olarak bilinmektedir. 1972 yılında İsveç'in başkenti Stockholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı, dünya genelinde çevresel sorunlara dikkat çekmek ve uluslararası iş birliğini teşvik etmek amacıyla düzenlenen ilk büyük çaplı uluslararası toplantıdır.

[9] Cfecert ,22 Nisan Dünya Günü Nedir? (12.01.2024), https://cfecert.com/tr/events/22-nisan-dunya-gunu-nedir

Çevresel bozulmanın insan sağlığı ve refahı üzerindeki etkilerini tartışmak, çevre koruma ile ekonomik kalkınma arasında bir denge kurmak, çevre politikalarının ulusal ve uluslararası düzeyde nasıl geliştirileceğini belirlemek konferansın ana hedeflerinden bazıları olmuştur.

Stockholm Konferansı'nın en önemli çıktılarından biri, Stockholm Bildirgesi'dir. Bu bildirge, çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma konusunda uluslararası iş birliğini teşvik eden 26 prensipten oluşmaktadır. Bu prensipler, çevresel bozulmanın önlenmesi, doğal kaynakların korunması ve çevre politikalarının geliştirilmesi gibi konularda devletlere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Konferans'ta kabul edilen İnsani Çevre Bildirgesi'nde; çevrenin taşıma kapasitesine dikkat çeken, kaynak kullanımında sonraki nesillerin hakkını da gözeten, ekonomik ve sosyal gelişmenin çevre ile bağlantısını kuran ve kalkınma ile çevrenin birlikteliğini vurgulayan ilkeler, sürdürülebilirlik düşüncesinin temel dayanaklarını ortaya koymuştur.[10]

Stockholm Konferansı, dünya genelinde çevresel farkındalığın artmasına ve çevre politikalarının geliştirilmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu konferans, çevresel konuların uluslararası politika gündeminde kalıcı bir yer edinmesini sağlamış ve birçok ülkenin çevre koruma alanında yasa ve düzenlemeler geliştirmesine öncülük etmiştir.

Konferansın bir diğer önemli sonucu, Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın (UNEP) kurulmasıdır. UNEP, çevresel sorunlarla mücadelede uluslararası iş birliğini teşvik eden ve çevre politikalarının uygulanmasını destekleyen bir Birleşmiş Milletler organıdır.

1.2.4. Brundtland Raporu (1987)

Brundtland Raporu, sürdürülebilir kalkınma kavramının küresel düzeyde tanınmasına ve kabul edilmesine öncülük eden önemli bir belgedir. Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun çalışmaları sonucunda hazırlanan ve resmi adı Ortak Geleceğimiz (Our Common Future) olan bu rapor, sürdürülebilir kalkınmanın tanımını yaparak, ekonomik gelişme, çevresel koruma ve toplumsal refah arasındaki dengeyi vurgulamıştır.

Raporun yayımlanmasından sonra, sürdürülebilir kalkınma kavramı uluslararası gündemde önemli bir yer edinmiştir. Birleşmiş Milletler, 1992 yılında Rio de Janeiro'da düzenlenen Dünya Zirvesi'nde Brundtland

[10] IULA-EMME (1997), Yerel Gündem 21, Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi Bülteni, 1.

Raporu'nun prensiplerini benimseyerek, "Agenda 21" gibi önemli belgeleri kabul etmiştir. Bu süreç, sürdürülebilir kalkınma konusundaki küresel taahhütlerin ve eylemlerin temelini oluşturmuştur.

Rapor 20. Yüzyılın başından sonuna meydana gelen farklılıklara değinirken diğer yandan yüzyıllar boyunca sadece yerel ölçekte etkiye sahip olan insan faaliyetlerinin, günümüzde küresel düzeyde bütün ekosistemleri etkilediği belirtmektedir.[11]

1.2.5. Rio de Janeiro Zirvesi (UNCED, 1992)

3-14 Haziran 1992 tarihleri arasında, Rio de Janerio'da tertiplenen BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio Konferansı), 178 devletin katılımı ile gerçekleşmiş[12] ve ulusların çevreye duyarlı yönetim şekilleri benimsemelerine yönelik bir dizi ilkenin kabulü açısından önemli bir adım olmuştur.

Konferansta "insanoğlunun sürdürülebilir gelişme kavramının merkezinde yer aldığı, her insanın doğa ile uyumlu, sağlıklı ve verimli bir yaşam hakkı olduğu[13] benimsenmiştir. Bu çerçevede yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde uygulanması gereken politikalar ve programlar hakkında ayrıntılı öneriler sunan ve 21. yüzyıl için sürdürülebilir kalkınma gündemini belirleyen kapsamlı bir eylem planı olan Agenda 21 kabul edilmiştir.

Agenda 21 (Gündem 21)'in yanı sıra, 27 prensipten oluşan, sürdürülebilir kalkınmanın temel ilkelerini belirleyen ve çevresel koruma ile ekonomik kalkınmanın birlikte yürütülmesi gerektiğini vurgulayan Rio Bildirisi de kabul edilmiştir

Ormanların sürdürülebilir yönetimi ve korunması için küresel bir çerçeve sunan Orman İlkeleri Rio Konferansı'nın en önemli çıktılarından biri olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, Konferans sırasında, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ile BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi imzaya açılmıştır. Rio Konferansı'nda alınan kararlar doğrultusunda hazırlanan BM Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi ise, 1994 yılında imzaya açılmıştır. [14]

---

[11] Kula, E. (1997). History of environmental economic thought. Routledge: 150

[12] Bozlağan, R. (2005). Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı. In Journal Of Social Policy Conferences (No. 50, pp. 1011-1028). İstanbul Üniversitesi.

[13] Birleşmiş Milletler, 1992a: 5

[14] T.C. Dışişleri Bakanlığı, Çevre, İklim Değişikliği ve Suya Dair Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, (05.08.2023), https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa

Rio Zirvesi, sürdürülebilir kalkınma konusunda uluslararası toplumu harekete geçirmiş ve çevresel sorunların çözümünde küresel iş birliğinin önemini vurgulamıştır. Zirve, çevresel koruma ve ekonomik kalkınma arasındaki dengeyi sağlamak için yeni politikalar ve stratejiler geliştirilmesine öncülük etmiştir. Ayrıca, Rio Zirvesi'nin sonuçları, 2002 yılında Johannesburg'da düzenlenen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi ve 2012 yılında Rio+20 olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı gibi sonraki zirvelerde de etkisini sürdürmüştür.

1.2.6. Gündem 2030: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (2015)

27 Eylül 2015 tarihinde, New York'ta, "Gündem 2030: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri" kabul edilmiştir.

Gündem 2030, 2000 yılında kabul edilen ve 2015 yılına kadar süren Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin devamı niteliğindedir. Binyıl Kalkınma Hedefleri ile önemli ilerlemeler kaydedilmiş olsa da yoksulluk, eşitsizlik ve çevresel bozulma gibi küresel sorunlar hala büyük ölçüde devam etmektedir. Bu nedenle, BM üye devletleri, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kalkınma yaklaşımı benimsemek üzere 2015 yılında yeni bir yol haritası oluşturmuştur.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri; 2030 yılına kadar dünya genelinde sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi amaçlayan ve ekonomik, çevresel ve sosyal boyutları olan toplam 17 ana hedef ve 169 alt hedeften oluşur. [15]

i. **Yoksullukla Mücadele:** 2030'a kadar özellikle yoksullar ve kırılgan durumdaki insanlar olmak üzere; bütün erkek ve kadınların ekonomik kaynaklara ve temel insani hizmetlere erişiminin sağlanması hedeflenmiştir. Tüm insanların toprak ve diğer mülk türlerine sahip olmaları ve sahip olunan mülk üzerinde kontrol kurabilme, miras, finansal hizmetler gibi konularda eşit haklara sahip olmaları güvence altına alınmalıdır.

   Türkiye 2023 yılı için 18,3 milyon doları yoksullukla mücadele için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %27,4'ünü oluşturmaktadır.[16]

[15] Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar, (05.08.2023) https://www.kureselamaclar.org/

[16] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Yoksulluğa Son, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/1

ii. **Açlıkla Mücadele:** Az gelişmiş ülkeler başta olmak üzere açlığı sona erdirmek, gıda güvenliğini sağlamak ve sürdürülebilir tarımı teşvik etmek hedeflenmiştir.

2030'a kadar özellikle yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılgan durumda olan kişiler öncelikli olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişimi güvence altına alınmalıdır. Türkiye 2023 yılı için 17,5 milyon doları açlıkla mücadele için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %26,2'sini oluşturmaktadır.[17]

iii. **Sağlık ve Kaliteli Yaşam:** Sağlıklı yaşamı teşvik etmek, iyi beslenmeyi sağlamak ve tüm yaş gruplarının sağlık hizmetlerine erişimini güvence altına almak hedeflenmiştir.

Türkiye 2023 yılı için 205,2 bin doları sağlıklı ve iyi yaşam hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %0,3'ünü oluşturmaktadır.[18]

iv. **Nitelikli Eğitim:** Bütün kız ve erkek çocuklarının ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi, erişilebilir ve kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteye erişimlerinin sağlanması ve eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması, her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması hedeflenmiştir.

Türkiye 2023 yılı için 1,1 milyon doları nitelikli eğitim hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %1,6'sını oluşturmaktadır.[19]

v. **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği:** Toplumsal cinsiyet eşitliğinin her alanda sağlanması ve kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının önündeki engellerin kaldırılması hedeflenmiştir.

Türkiye 2023 yılı için 3,4 milyon doları toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %5'ini oluşturmaktadır.[20]

vi. **Temiz Su ve Senitasyon:** 2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması hedeflenmiştir.

---

[17]Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Açlıkla Mücadele, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/2

[18] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Sağlık ve Kaliteli Yaşam, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/3

[19] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Nitelikli Eğiti, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/4

[20] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/5

Türkiye 2023 yılında temiz su ve senitasyon hedefi için ayrıca bir bütçe ayırmamıştır.[21]

vii. **Erişilebilir ve Temiz Enerji:** Sürdürülebilir enerji kullanımını teşvik ederek fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmak, yenilenebilir enerji kaynaklarını geliştirmek ve enerji verimliliğini artırmak amaçlanmıştır.

Türkiye 2023 yılı için 230,3 bin doları temiz ve ucuz enerjiye ulaşma hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %0,3'ünü oluşturmaktadır.[22]

viii. **İş ve Ekonomik Büyüme:** Ekonomik büyümeyi teşvik ederek insana yakışır iş imkânlarının yaratılması, üretken istihdamı arttırılması, genç nüfusun iş gücüne katılımının desteklenmesi ve özellikle az gelişmiş ülkelerde sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik büyüme hedeflenmiştir. Aynı zamanda gelir eşitsizliklerinin azaltılması ve iş dünyasında adil uygulamaların teşvik edilmesi sağlanır.

Türkiye 2023 yılı için 3,9 milyon doları insana yakışır iş ve ekonomik büyüme hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %5,8'ini oluşturmaktadır.[23]

ix. **Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı:** Sürdürülebilir altyapı ve sanayileşmeyi teşvik edilmesi, yenilikçiliği desteklemeyi ve geliştirilmesi, sürdürülebilir sanayi uygulamalarını yaygınlaştırılması ve gelişmekte olan ülkelerde altyapının güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Ekonomik büyümeyi desteklemek ve kalkınmanın sürdürülebilir bir şekilde sağlanması için önemlidir.

Türkiye 2023 yılı için 1,1 milyon doları sanayi, yenilikçilik ve altyapı hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %1,7'sini oluşturmaktadır.[24]

x. **Eşitsizliklerle Mücadele:** Gelir eşitsizliklerinin azaltılması, toplumsal eşitsizliklerin her alanda giderilmesi ve dezavantajlı grupların yaşam standartlarının iyileştirilmesi hedeflenmiştir. Diğer yandan ülkeler arası ve ülke içindeki eşitsizliklerin incelenerek herkesin fırsatlardan eşit şekilde faydalanması amaçlanmıştır.

---

[21] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Temiz Su ve Senitasyon, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/6

[22] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Erişilebilir ve Temiz Enerji, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/7

[23]Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ İş ve Ekonomik Büyüme, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/8

[24] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/9

Türkiye 2023 yılı için 2,6 milyon doları eşitsizliklerle mücadele için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %3,9'unu oluşturmaktadır.[25]

xi. **Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar:** Şehirlerin ve yerleşim bölgelerinin yaşanılabilirliğini artırmak, planlama ve yönetimi sürdürülebilir hale getirmek, temiz enerji kullanımını yaygınlaştırmak, çevre dostu ulaşımı teşvik etmek hedeflenmiştir. Bu sayede şehirlerin büyümesi ve gelişmesi insanlar için daha sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir bir çevre oluşturacak şekilde yönlendirilir.

Türkiye 2023 yılı için 97,8 bin doları sürdürülebilir şehirler ve topluluklar için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %0,15'ini oluşturmaktadır.[26]

xii. **Sorumlu Üretim ve Tüketim:** Sürdürülebilir üretim ve tüketim modellerini teşvik etmek, kaynakları verimli bir şekilde kullanarak atık üretimini azaltmak, çevresel etkileri en aza indirmek, çevre dostu teknolojilerin yaygınlaşmasını teşvik ederek insanların tüketim alışkanlıklarını sürdürülebilir şekilde yönlendirmek amaçlanır.

Türkiye 2023 yılı için 1,7 milyon doları sorumlu üretim ve tüketim hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %2,49'unu oluşturmaktadır.[27]

xiii. **İklim Eylemi:** Dünya genelinde sürdürülebilir bir çevre ve daha dirençli toplumlar oluşturarak iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirmek temel amaçtır. Bu kapsamda sera gazı emisyonlarının azaltılması, temiz enerji kullanımının teşvik edilmesi, iklim değişikliği etkilerine karşı toplumların ve ekosistemlerin direncini artırılması, toplumsal farkındalığın oluşturulması hedeflenir.

Türkiye 2023 yılı için 4,1 milyon doları iklim eylemi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %6,2'sini oluşturmaktadır. [28]

xiv. **Denizler ve Sualtı Yaşamı:** Deniz ve sualtı ekosistemlerini korumak, sürdürülebilir balıkçılığı teşvik etmek, kirliliğin azaltılması ve okyanus ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir şekilde kullanılması amaçlanır. Deniz canlılarının korunması, deniz alanlarının sürdürülebilir yönetimi ve okyanusların ekolojik sağlığının desteklenmesi bu hedefin odak noktalarındandır.

---

[25] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Eşitsizliklerle Mücadele, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/10

[26] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/11

[27] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Sorumlu Üretim ve Tüketim, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/12

[28] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ İklim Eylemi, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/13

Türkiye 2023 yılı için 664 bin doları denizler ve sualtı yaşamı için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %1'ini oluşturmaktadır.[29]

xv. **Karasal Ekosistemler:** Kara ekosistemlerinin korunması, sürdürülebilir şekilde yönetilmesi ve biyoçeşitliliğin korunması hedeflenmektedir. Ormanlar, çöller, dağlar, sulak alanlar gibi karasal ekosistemlerin sürdürülebilirliği, toprak erozyonunun önlenmesi, ormanların yeniden ağaçlandırılması ve biyoçeşitliliğin korunması bu hedefin ana başlıklarındandır.

Türkiye 2023 yılı için 97,8 bin doları karasal yaşam için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %0,1'ini oluşturmaktadır.[30]

xvi. **Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar:** Barışçıl ve adil toplumları teşvik etmek, etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumları güçlendirmek, yolsuzlukla mücadele etmek ve adalete herkesin eşit erişim sağlanması amaçlanır. Hukukun üstünlüğünü desteklemek, insan haklarını korumak, toplumsal ayrımcılığı ve şiddeti azaltmak da bu hedefin odak noktalarındandır.

Türkiye 2023 yılı için 7,8 milyon doları karasal yaşam için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %11,7'sini oluşturmaktadır.[31]

xvii. **Ortaklıklar:** Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden sonuncusu, küresel düzeyde iş birliğini ve ortaklıkları güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ülkeler arası iş birliği, kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum ve diğer paydaşlar arasındaki iş birliğini teşvik ederek sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına destek olunmaktadır. Bu hedef, kaynakların paylaşılması, bilgi ve teknoloji transferi gibi konuları kapsar ve hedeflerin gerçekleştirilmesi için küresel dayanışmayı vurgular.

Türkiye 2023 yılı için 4 milyon doları ortaklıklar hedefi için kullanmıştır. Bu rakam toplam kaynağın %6'sını oluşturmaktadır.[32]

Birleşmiş Milletler 2022 yılı için Türkiye'ye sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşabilmesi için 347 milyon dolar katkı sağlamıştır. Bu katkı 2023 yılı için 66,7 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.[33]

---

[29] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Denizler ve Sualtı Yaşamı, (06.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/14

[30] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Karasal Ekosistemler, (06.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/15

[31] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/ Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar, (06.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/16

[32] Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları/Ortaklıklar, (06.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs/17

[33] Birleşmiş Milletler, Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, (05.08.2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs

Tablo 1: BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Türkiye'de Ayrılan Bütçe

Hedef Adı	Türkiye'nin 2023 Yılı İçin Ayırdığı Bütçe	Toplam Kaynak İçindeki Payı
Yoksullukla Mücadele	18,3 Milyon $	27,40%
Açlıkla Mücadele	17,5 Milyon $	26,20%
Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar	7,8 Milyon $	11,70%
İklim Eylemi	4,1 Milyon $	6,20%
Ortaklıklar	4 Milyon $	6%
İş ve Ekonomik Büyüme	3,9 Milyon $	5,80%
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	3,4 Milyon $	5%
Eşitsizliklerle Mücadele	2,6 Milyon $	3,90%
Sorumlu Üretim ve Tüketim	1,7 Milyon $	2,49%
Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı	1,1 Milyon $	1,70%
Nitelikli Eğitim	1,1 Milyon $	1,60%
Denizler ve Sualtı Yaşamı	664 Bin $	1%
Erişilebilir ve Temiz Enerji	230,3 Bin $	0,30%
Sağlık ve Kaliteli Yaşam	205,2 Bin $	0,30%
Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	97,8 Bin $	0,15%
Karasal Ekosistemler	97,8 Bin $	0,10%
Temiz Su ve Senitasyon	-	-

1.2.7. Paris İklim Anlaşması (2015)

Paris İklim Anlaşması, 2015 yılında Fransa'nın başkenti Paris'te gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) altında imzalanan bir uluslararası anlaşmadır. Bu anlaşma, dünya genelinde iklim değişikliği ile mücadele etmek ve küresel sıcaklık artışını kontrol altında tutmak amacıyla tasarlanmıştır."

Paris İklim Anlaşması'nın temel hedefi, küresel sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelere göre 2°C'nin altında tutmak ve mümkünse 1.5°C ile sınırlamaktır. Anlaşma, bu hedeflere ulaşmak için ülkelerin ulusal katkılarını belirlemelerini ve bu katkıları periyodik olarak güçlendirmelerini öngörmektedir. Anlaşmanın ana unsurları şöyle sıralanabilir:

Ulusal Katkılar (Nationally Determined Contributions - NDCs): Ülkeler, kendi kapasiteleri ve sorumluluklarına uygun olarak iklim değişikliği ile mücadele için ne tür adımlar atacaklarını belirlerler. Bu adımlar genellikle sera gazı emisyonlarının azaltılması, temiz enerji kullanımının artırılması ve sürdürülebilirlik gibi konuları içerir.

Kapasite Geliştirme ve Finansman: Gelişmekte olan ülkelere finansal ve teknik yardım sağlamak, kapasitelerini artırmak ve iklim değişikliği ile mücadele çabalarına destek olmak amacıyla kaynakların sağlanmasını içerir.

Uyum ve Zarar Azaltma: Anlaşma, iklim değişikliğinin etkilerine karşı dirençli toplulukların oluşturulmasını ve iklim değişikliğinin yol açtığı zararların azaltılmasını hedefler.

Uluslararası İş Birliği ve Şeffaflık: Ülkeler, ilerlemelerini ve emisyon azaltımını düzenli olarak raporlarlar. Şeffaflığı ve hesap verebilirliği teşvik ederek tüm tarafların sorumluluklarını yerine getirmesini sağlar.

Paris İklim Anlaşması, dünya genelinde 195 ülkenin taraf olduğu ve küresel iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir adım olarak kabul edilmektedir.

Paris İklim Anlaşması, küresel ısınmayı sınırlamak için uluslararası düzeyde atılan en kapsamlı ve etkili adımlardan biridir. Anlaşma, tüm ülkelerin katılımını ve iş birliğini gerektiren ilk evrensel iklim anlaşması olma özelliğine sahiptir. Bu, iklim değişikliği ile mücadelede kolektif bir sorumluluk ve taahhüt oluşturmuştur.

Anlaşma, iklim değişikliği ile mücadelede yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, enerji verimliliğinin iyileştirilmesi ve fosil yakıt kullanımının azaltılması gibi stratejik adımları teşvik etmektedir.

Ayrıca, iklim değişikliği ile mücadelede bilimsel araştırmaların ve teknolojik inovasyonların önemini vurgulamaktadır.

Paris İklim Anlaşması'nın başarısı, ülkelerin verdikleri taahhütleri yerine getirmelerine ve sera gazı emisyonlarını azaltma çabalarını sürekli olarak artırmalarına bağlıdır. Anlaşmanın uygulanması, iklim değişikliği ile mücadelede yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde daha güçlü politikalar ve eylemler gerektirmektedir.

1.2.8. Avrupa Yeşil Mutabakatı (2019)

Avrupa Birliği tarafından 2019 yılında başlatılan kapsamlı bir politika girişimi olarak tanımlanan bu mutabakat, AB'nin iklim değişikliği ile mücadele, çevresel sürdürülebilirlik, ekonomik dönüşüm ve toplumsal refahı bir araya getirme amacını içinde barındırır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı, 2050 yılına kadar AB'nin sera gazı emisyonlarını net sıfıra indirmeyi, ekonomiyi sürdürülebilirliğe adapte etmeyi, çevreyi korumayı ve toplumsal adaleti artırmayı hedefler.

Mutabakatın en önemli hedeflerinden biri, 2050 yılına kadar AB'nin net sıfır sera gazı emisyonu hedefine ulaştırmaktır. Ekonominin çeşitli sektörlerini daha sürdürülebilir hale getirmek amaçlanır. Temiz enerji, sürdürülebilir ulaşım, enerji verimliliği ve çevre dostu üretim gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı, toplumsal adaletin gözetilmesine de önem vermektedir. Bu nedenle, politika girişimi ekonomik dönüşüm sürecinde etkilenen bölgelerdeki işçilere, topluluklara ve sektörlere destek sağlamaktadır.

Mutabakat, yeşil teknolojilerin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir. Araştırma, geliştirme ve inovasyon bu çabaların merkezindedir.

AB, içinde ve küresel ölçekte çevresel ve ekonomik dönüşümün itici gücü olmayı amaçlamakta ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı desteklemek için önemli finansal kaynaklar ve yatırımlar sağlayacağını taahhüt etmektedir.

1.3. Yeşil Finans Kavramı

Yeşil finans, finans sektörünün çevreyi korumayı temel bir politika olarak kabul etmesi, yatırım ve finansman kararlarında herhangi bir potansiyel çevresel etkinin dikkate alınması ve çevresel koşullarla

ilişkili potansiyel getiri, risk ve maliyetin günlük finansal verilerle birleştirilmesi anlamına gelmektedir.[34] Çevresel sürdürülebilirliği destekleyen ve iklim değişikliğiyle mücadeleye katkıda bulunan finansal araçlar ve yatırımlar bütünü olarak tanımlanabilir. Bu kavram, çevresel sorumluluk bilincine sahip yatırımların teşvik edilmesi, yenilenebilir enerji projelerinin finansmanı, enerji verimliliği artırma projeleri, su ve atık yönetimi gibi çevre dostu projelere yapılan yatırımları kapsar. Yeşil finansmanın temel amacı, ekonomik büyümeyi sürdürülebilir kılmak ve çevresel etkileri azaltarak gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmaktır.

1.3.1 Yeşil Finansman Politikaları

Yeşil finansman politikaları, hükümetler, uluslararası kuruluşlar ve finansal kurumlar tarafından oluşturulan ve uygulanan stratejiler ve düzenlemelerle şekillenir. Bu politikalar, yeşil yatırımları teşvik etmek, çevre dostu projelere kaynak sağlamak ve finansal piyasalarda sürdürülebilirlik ilkelerini yerleştirmek amacıyla geliştirilir. Yeşil finansman politikaları aşağıdaki gibi sıralanabilir.

i. **Yeşil Tahviller:** Yeşil tahviller, çevresel projelerin finansmanında kullanılan borçlanma araçlarıdır. Bu tahviller, yatırımcılara çevre dostu projelere yatırım yapma fırsatı sunarken, ihraç eden kurumlara da düşük maliyetli finansman sağlar. Yeşil tahviller, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, temiz ulaşım ve su yönetimi gibi projelerde kullanılır.

ii. **Yeşil Krediler:** Yeşil krediler, bankalar ve diğer finansal kurumlar tarafından çevre dostu projelere yönelik olarak verilen kredilerdir. Bu krediler, genellikle düşük faiz oranları ve uzun vadelerle sunulur. Yeşil krediler, enerji verimliliği artırma projeleri, sürdürülebilir tarım uygulamaları ve temiz enerji projeleri gibi alanlarda kullanılır.

iii. **Çevresel Sosyal ve Yönetişim (ESG) Kriterleri:** ESG kriterleri, yatırım kararlarında çevresel, sosyal ve yönetişim faktörlerinin dikkate alınmasını sağlar. Bu kriterler, şirketlerin sürdürülebilirlik performansını değerlendirir ve yatırımcıların çevreye duyarlı şirketlere yatırım yapmasını teşvik eder. ESG kriterleri, finansal piyasaların sürdürülebilirlik ilkelerine uygun hale gelmesine katkıda bulunur.

iv. **Karbon Fiyatlandırma:** Karbon fiyatlandırma, sera gazı emisyonlarını azaltmak amacıyla karbon emisyonlarına bir fiyat biçme yöntemidir. Bu politika, karbon vergileri ve emisyon ticaret sistemleri

[34] Wang, K., Tsai, S. B., Du, X., & Bi, D. (2019). Internet Finance, Green Finance, And Sustainability. Sustainability, 11(14), 3856.

gibi araçlarla uygulanır. Karbon fiyatlandırma, şirketleri ve yatırımcıları düşük karbonlu teknolojilere yönlendirir ve çevresel etkileri azaltmayı amaçlar.

v. **Sürdürülebilir Finans Yönetişim Yapıları:** Sürdürülebilir finans yönetişim yapıları, yeşil finansman politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlayan mekanizmalardır. Bu yapılar, hükümetler, uluslararası kuruluşlar ve finansal kurumlar arasındaki iş birliğini teşvik eder ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşılmasını destekler.

vi. **Kamu-Özel Ortaklıkları:** Kamu-özel ortaklıkları, çevre dostu projelerin finansmanında kamu ve özel sektörün iş birliğini teşvik eden modellerdir. Bu ortaklıklar, büyük ölçekli yenilenebilir enerji projeleri ve altyapı yatırımları gibi alanlarda kullanılır.

Yeşil finansman ve yeşil finansman politikaları, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynar. Çevresel sorunların çözümünde finansal kaynakların etkin kullanımı, yeşil yatırımların teşviki ve sürdürülebilir finansal araçların geliştirilmesi büyük önem taşır. Bu politikalar ekonomik büyümeyi desteklerken hem de çevresel etkileri azaltmayı hedefler, böylece geleceğe daha sürdürülebilir bir dünya bırakmak mümkün olur.

1.4. Sürdürülebilir Ekonomi Politikalarının Bankacılık Sistemi Üzerindeki Etkileri

Sürdürülebilir ekonomi politikaları, bankacılık sistemi üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabilir. Bu politikaların etkin bir şekilde uygulanması, bankaların uzun vadede daha istikrarlı ve çevresel risklere karşı daha dirençli hale gelmesini sağlar. Ancak, kısa vadede maliyet artışları ve pazar belirsizlikleri gibi zorluklarla da karşılaşılabilir. Bankaların bu politikaları benimserken, uzun vadeli stratejik planlar yapması ve risk yönetimini etkin bir şekilde gerçekleştirmesi önemlidir. Sürdürülebilir ekonomi politikalarının bankacılık sektörü üzerindeki olumlu etkileri şöyle sıralanabilir:

i. **Risk Azaltma:** Sürdürülebilir ekonomi politikaları, bankaların iklim değişikliği ve çevresel risklere karşı daha dirençli hale gelmesini sağlar. Bu politikalar, bankaların çevresel riskleri dikkate alarak kredi ve yatırım kararları almasına yardımcı olur, bu da uzun vadede finansal istikrarı artırır.

ii. **Yeni Yatırım Fırsatları:** Yeşil finansman araçları ve sürdürülebilir yatırımlar, bankalar için yeni pazarlar ve ürünler oluşturur. Yeşil tahviller, yeşil krediler ve ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) kriterlerine dayalı yatırımlar, bankaların ürün yelpazesini genişletir ve farklı müşteri segmentlerine ulaşmasını sağlar.

iii. **Marka Değeri:** Çevresel sürdürülebilirliği destekleyen politikalar, bankaların toplum nezdindeki itibarını artırır. Sürdürülebilirlik konusunda öncü olan bankalar, çevresel duyarlılığı yüksek müşteriler ve yatırımcılar tarafından tercih edilir hale gelir.

iv. **Regülasyonlara Uyum:** Sürdürülebilir ekonomi politikaları, bankaların çevresel regülasyonlara uyum sağlamasını kolaylaştırır. Bu uyum, gelecekte karşılaşılabilecek yasal yaptırımların ve cezaların önüne geçer, böylece bankaların operasyonel risklerini azaltır.

v. **Finansal Performans:** Sürdürülebilir yatırımların uzun vadede daha istikrarlı getiri sağladığı ve çevresel risklere karşı daha dayanıklı olduğu görülmektedir. Bu durum, bankaların portföy performansını olumlu etkileyebilir.

Sürdürülebilir ekonomi politikalarının bankacılık sektörü üzerindeki olumsuz etkileri ise şöyledir:

i. **Kısa Vadeli Maliyet Artışı:** Sürdürülebilir projelere yatırım yapmanın başlangıç maliyetleri yüksek olabilir. Yeşil projeler, teknolojik yenilikler ve sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlamak, bankalar için kısa vadede maliyet artışına neden olabilir.

ii. **Regülasyon Yükü:** Sürdürülebilir ekonomi politikaları, bankaların uyum sağlaması gereken yeni regülasyonlar ve raporlama yükümlülükleri getirebilir. Bu durum, operasyonel maliyetlerin ve idari yüklerin artmasına neden olabilir.

iii. **Pazar Belirsizliği:** Sürdürülebilir ekonomi politikalarının uygulanması sürecinde, bazı sektörler ve projeler belirsizliklerle karşılaşabilir. Bu belirsizlikler, bankaların risk yönetimini zorlaştırabilir ve bazı projelerin finansmanını riskli hale getirebilir.

iv. **Kredi Riski:** Sürdürülebilir projeler, geleneksel projelere göre daha uzun vadeli ve belirsiz getirilere sahip olabilir. Bu durum, bankaların kredi riski yönetimini zorlaştırabilir ve bazı projelerin geri ödeme kapasitelerinde sorunlar yaşanabilir.

v. **Rekabet Baskısı:** Sürdürülebilir yatırımlara yönelen bankalar, kısa vadede rekabetçi bir dezavantaja uğrayabilir. Geleneksel bankacılık faaliyetlerini sürdüren rakipler, sürdürülebilirlik maliyetlerinden etkilenmedikleri için daha rekabetçi fiyatlar sunabilir.

BÖLÜM 2

TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ve YEŞİL FİNANS

2.1.Türkiye'de Sürdürülebilirlik Kalkınma Politikalarının Gelişimi

Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma politikalarının gelişimi, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarda dengeli bir yaklaşımı benimsemektedir. Ülke, çevre koruma, enerji verimliliği, iklim değişikliği ile mücadele ve yeşil finansman gibi alanlarda çeşitli düzenlemeler ve stratejiler uygulayarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmayı amaçlamaktadır. Bu politikalar, uzun vadeli ekonomik büyüme ve çevresel koruma arasındaki dengeyi sağlamayı hedeflemektedir.

Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma politikalarının temelleri, 1980'ler ve 1990'larda atılmıştır. Bu dönemde, çevre politikaları ve doğal kaynakların korunmasına yönelik farkındalık artmaya başlamıştır. 1992 yılında Türkiye, Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'na (Rio Zirvesi) katılarak, sürdürülebilir kalkınma prensiplerine bağlılığını göstermiştir. Bu zirve, Türkiye'nin çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma konularında uluslararası platformlarda daha aktif rol almasını sağlamıştır.

2000'li yıllarda, Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma politikaları daha somut adımlarla ilerlemiştir. Bu dönemde çeşitli yasal düzenlemeler ve kurumsal yapılar oluşturulmuştur:

i. **Çevre Kanunu:** 2006 yılında yürürlüğe giren Çevre Kanunu, çevresel koruma ve sürdürülebilir kalkınma için önemli bir yasal çerçeve sunmuştur. Kanun, doğal kaynakların korunması, atık yönetimi ve çevre kirliliğinin önlenmesi gibi konuları kapsamaktadır.

ii. **Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı (2007-2023):** 2007 yılında kabul edilen bu plan, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşması için stratejik bir yol haritası sunmuştur. Plan, çevre koruma, su ve hava kalitesinin iyileştirilmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması gibi konuları içermektedir.

iii. **Ulusal İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2020):** 2010 yılında kabul edilen bu strateji, iklim değişikliği ile mücadele için ulusal hedefler belirlemiştir. Strateji, sera gazı emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının artırılması ve enerji verimliliğinin sağlanmasını içermektedir.

iv. **Yeşil Bina ve Enerji Verimliliği:** Türkiye, binalarda enerji verimliliğini artırmak ve yeşil bina uygulamalarını teşvik etmek amacıyla çeşitli yasal düzenlemeler yapmıştır. Enerji Kimlik Belgesi uygulaması ve Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği bu dönemde yürürlüğe girmiştir.

v. **Yeşil Mutabakat:** Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı çerçevesinde, Türkiye de yeşil dönüşüm süreçlerine uyum sağlamak amacıyla çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Bu kapsamda, yeşil finansman araçlarının kullanımı ve sürdürülebilir yatırım projeleri teşvik edilmiştir.

vi. **Döngüsel Ekonomi Eylem Planı**: Türkiye, kaynak verimliliğini artırmak ve atık yönetimini iyileştirmek amacıyla döngüsel ekonomi politikalarını benimsemiştir. Bu eylem planı, atıkların yeniden kullanımı, geri dönüşüm ve sürdürülebilir üretim süreçlerini desteklemektedir.

vii. **Ulusal Yeşil Taksonomi:** 2023 yılında, Türkiye Ulusal Yeşil Taksonomi Mevzuatı oluşturulmuştur. Bu mevzuat, yeşil projelerin tanımlanması ve standartlaştırılması için kriterler belirlemekte ve yeşil finansmanın yönlendirilmesine yardımcı olmaktadır.

viii. **2011-2013 İklim Değişikliği Eylem Planı:** Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. Bu plan, Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadele ve uyum çabalarını koordine etmek amacıyla geliştirilmiş bir strateji belgesidir. Plan, sera gazı emisyonlarının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının teşviki ve iklim değişikliğine uyum süreçlerinin desteklenmesi gibi ana hedefler etrafında şekillendirilmiştir. Özellikle enerji, ulaşım, atık yönetimi, sanayi ve tarım gibi sektörlerde çeşitli tedbirler ve politikalar öngörülmüş, bu alanlarda somut adımlar atılması planlanmıştır. 2011-2013 İklim Değişikliği Eylem Planı, hem ulusal düzeyde hem de uluslararası işbirlikleri çerçevesinde iklim değişikliği ile mücadeleye katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin iklim değişikliği politikalarının bir parçası olarak, sürdürülebilir kalkınma ve çevre koruma hedefleri doğrultusunda önemli bir adım niteliğindedir.

ix. **İklim Değişikliği Azaltım ve Uyum Strateji ve Eylem Planları:** Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından hazırlanan 2011- 2023 İklim Değişikliği Stratejisi ve Eylem Planı'nın uygulama döneminin sonuna gelindiğinden, Ulusal Katkı Beyanı'nın (NDC) uygulama araçlarından biri olan İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı 2024-2030 uygulama dönemlerini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Planda azaltım politikalarının öncelikli sektörleri olan enerji, sanayi, binalar, ulaştırma, atık, tarım, AKAKDO'nun (arazi kullanımı, arazi kullanım

değişikliği ve ormancılık) yanı sıra Adil Geçiş ve Karbon Fiyatlandırma Mekanizmalarına ilişkin stratejiler ve eylemler yer almaktadır. Toplamda 49 strateji ve 260 eylemden oluşmaktadır.[35]

2.2. Türkiye Bankacılık Sektöründe Yeşil Finansman Politikaları

Türkiye bankacılık sektörü, son yıllarda sürdürülebilirlik ve yeşil finansman politikalarına yönelik önemli adımlar atmış ve bu konulara olan ilgisini artırmıştır. Bu gelişmeler hem çevresel hem de ekonomik sürdürülebilirliği teşvik etmek amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda, Türkiye bankacılık sektöründe benimsenen başlıca yeşil finansman politikaları ve uygulamaları özetlenmiştir.

i. **Sürdürülebilirlik Stratejileri ve Politikaları**: Türkiye'deki bankalar, sürdürülebilirlik stratejilerini belirleyerek yeşil finansman politikalarını kurumsal yapılarının bir parçası haline getirmiştir. Bu stratejiler, çevresel risklerin azaltılmasını, doğal kaynakların verimli kullanılmasını ve karbon ayak izinin düşürülmesini hedeflemektedir. Bankalar, sürdürülebilirlik komiteleri kurarak bu politikaların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır.

ii. **Yeşil Kredi ve Tahvil İhracı:** Türk bankaları, yeşil kredi ve tahvil piyasalarının gelişimine katkıda bulunmak için çeşitli finansal araçlar sunmaktadır. Yeşil krediler, çevre dostu projelerin finansmanına yönelik olarak verilmektedir. Örneğin, yenilenebilir enerji projeleri, enerji verimliliği projeleri ve sürdürülebilir tarım projeleri için özel kredi paketleri sunulmaktadır. Ayrıca, bazı bankalar yeşil tahvil ihraç ederek bu alanda sermaye piyasalarını canlandırmaktadır.

iii. **Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Finansmanı:** Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji projeleri, Türkiye'deki bankaların yeşil finansman politikalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bankalar, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, biokütle enerjisi gibi yenilenebilir enerji projelerine yönelik özel finansman çözümleri sunmaktadır. Ayrıca, enerji verimliliğini artırmak amacıyla işletmelere ve bireylere yönelik enerji tasarrufu projelerine finansman desteği sağlamaktadırlar.

iv. **Çevresel ve Sosyal Risk Yönetimi:** Bankalar, kredilendirme süreçlerinde çevresel ve sosyal riskleri değerlendirmek ve yönetmek için politikalar geliştirmiştir. Bu kapsamda, projelerin çevresel etkileri ve sosyal uyumluluğu göz önünde bulundurulmakta, yüksek çevresel risk taşıyan projelere

[35] T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İklim Değişikliği Başkanlığı, 2024-2030 İklim Değişikliği Azaltım ve Uyum Strateji ve Eylem Planları Yayınlandı, (10.04.2024) https://iklim.gov.tr/2024-2030-iklim-degisikligi-azaltim-ve-uyum-strateji-ve-eylem-planlari-yayinlandi-haber-4239

finansman sağlanırken daha dikkatli olunmaktadır. Bu politikalar, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmekte ve sosyal sorumluluk ilkelerine uyum sağlamaktadır.

v. **Uluslararası İş birlikleri ve Projeler**: Türkiye bankacılık sektörü, yeşil finansman alanında uluslararası iş birliklerine de önem vermektedir. Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ve diğer uluslararası finans kuruluşları ile yapılan iş birlikleri, yeşil projelerin finansmanında önemli rol oynamaktadır. Bu iş birlikleri, bankaların yeşil finansman kapasitesini artırmakta ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

vi. **Dijital Dönüşüm ve Yeşil Teknolojiler:** Dijital dönüşüm, bankaların yeşil finansman politikalarını desteklemekte ve çevresel etkilerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Bankalar, dijital bankacılık hizmetleri ve teknolojik yenilikler sayesinde enerji tüketimini ve kâğıt kullanımını azaltmaktadır. Ayrıca, yeşil teknolojilere yapılan yatırımlar, sürdürülebilir iş modellerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.

2.3. Türkiye Bankacılık Sektöründe Sürdürülebilirlik Faaliyetleri

Bankalar finansal sistemin temel taşlarından biridir ve gerek ekonomik gerekse sosyal sonuçları olan birçok faaliyeti yönlendirirler. Sadece kendi operasyonları açısından değil dönüştürücü güçlerini kullanarak müşterilerine sağladıkları finansman ile onları sürdürülebilirlikle bağlantılı projelere yönlendirebilir, sürdürülebilir dönüşümlerini sağlayabilirler. Bu nedenle bankaların sürdürülebilir olması oldukça önemlidir. Sürdürülebilir bankacılık, çevresel ve sosyal etkileri dikkate alarak finansal kararlar almayı içerir. Sürdürülebilir bankalar, uzun vadede daha güvenilir ve kararlı bir finansal sistem oluşturulmasına yardımcı olur.

Bankacılık sektörü, sürdürülemez trendlerin ve sürdürülebilir bir ekonomiye geçişin risklerine doğrudan veya dolaylı maruz kalan bir sektör olmakla beraber, bu geçişin en önemli aktörlerinden birisidir.

Başta Türkiye Bankalar Birliği (TBB) ve Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu (BDDK) olmak üzere sektör bankalarının tamamı sürdürülebilir finans kapsamında birçok strateji ve politikalar geliştirmişlerdir.

Çalışmanın bu bölümünde TBB ve BDDK ile beraber bazı bankaların sürdürülebilirlik politikalarına ve sürdürülebilir ürün/hizmetlerine kısaca yer verilmiştir.

2.3.1. Türkiye Bankalar Birliği (TBB)

Türk bankacılık sektöründe sürdürülebilirlik kapsamında ilk uygulama olarak kabul edilen "Bankacılık Etik İlkeleri" 2006 yılında Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından yayımlanmıştır. 2014 yılında güncellenen Etik İlkeler ile bankaların kendi aralarında, kamu kurumları, çalışanları ve müşterileri ile olan ilişkilerinde uyacakları ilkeler belirlenmiştir. [36]

Türkiye Bankalar Birliği, bankacılık sektöründe sürdürülebilirlik alanındaki çalışmaların dinamik bir şekilde devam edebilmesi amacıyla "Sürdürülebilir Büyümede Finansal Sektörün Rolü Çalışma Grubunu" oluşturmuştur. Bankacılık ve finans sektörünün sürdürülebilir kalkınmaya vereceği katkı açısından iyi uygulamaları içeren bir kaynak doküman olarak tanımlanabilecek "Bankacılık Sektörü Sürdürülebilirlik Kılavuzu" ilgili çalışma grubu tarafından oluşturulmuştur. Söz konusu iyi uygulamalar 10 ana ilke olarak belirtilmiştir:

i. **Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Çevresel ve Sosyal Risklerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi:** Bu ilke, bankaların kredi verme, yatırım yapma ve diğer finansal hizmetler sunma süreçlerinde çevresel ve sosyal etkileri göz önünde bulundurmasını ve bu riskleri etkin bir şekilde yönetmesini gerektirir. Bu ilkeye göre Bankalar, kredi ve yatırım projelerinin potansiyel çevresel ve sosyal etkilerini belirlemek için kapsamlı risk analizleri yapmalıdır. Bu analizler, projenin doğrudan ve dolaylı etkilerini değerlendirmelidir.

   Tanımlanan çevresel ve sosyal risklerin azaltılması için stratejiler geliştirilmelidir. Bu stratejiler, projenin olumsuz etkilerini minimize etmek için gerekli önlemleri içermelidir. Örneğin, atık yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi veya enerji verimliliği projelerinin desteklenmesi gibi önlemler alınabilir.

ii. **Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Katkı:** Bankaların, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2015 yılında kabul edilen ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel hedefe katkıda bulunmalarını teşvik eden ilkedir.

iii. **İklim Değişikliği ile Mücadele ve Adaptasyon:** Bankaların iklim değişikliği ile ilgili riskleri ve fırsatları yönetmesini, bu konuda farkındalık yaratmasını ve operasyonlarını sürdürülebilir kılmasını amaçlayan bu ilke, bankaların karbon ayak izini azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmesi, yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapması ve müşterilerini de bu yönde teşvik etmesi

[36] BUMİN, M., & DEMİR, Y. Sürdürülebilirlik Açıklamalarının Hisse Senedi Getirilerine Etkisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir İnceleme.

gerektiğini vurgular. Ayrıca, iklim değişikliğinin neden olabileceği fiziksel ve finansal risklere karşı dirençli bir yapı oluşturulmasını sağlar. Adaptasyon süreci, bankaların iklim değişikliği etkilerine uyum sağlayarak, uzun vadeli sürdürülebilirliği hedeflemelerini içerir.

iv. **Finansal Sağlık ve Kapsayıcılık:** Bankaların tüm bireyler ve işletmeler için finansal hizmetlere erişimi kolaylaştırmayı ve finansal okuryazarlığı artırmayı amaçlayan bu ilke, bankaların özellikle dezavantajlı gruplar ve küçük işletmeler için finansal ürün ve hizmetler sunarak ekonomik katılımı teşvik etmeleri gerektiğine dikkat çeker. Aynı zamanda, bankaların müşterilerinin finansal sağlıklarını destekleyecek danışmanlık ve eğitim hizmetleri sunması, borç yönetimi ve tasarruf alışkanlıkları gibi konularda farkındalık yaratması gerektiğini belirtir. Bu ilke, sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek ve toplumsal eşitsizlikleri azaltmak amacıyla finansal sistemin daha kapsayıcı ve erişilebilir olmasını sağlamayı hedefler.

v. **İnsan Hakları ve Çalışan Hakları:** Bu ilke, bankaların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşırken çalışanlarının refahını ve haklarını göz ardı etmemelerini sağlamak amacıyla belirlenmiştir. İşe alım, terfi, ücretlendirme ve diğer insan kaynakları süreçlerinde ayrımcılık yapmamak; tüm çalışanlara eşit fırsatlar sunmak, çalışanların temel haklarının korunması ve iş güvenliğinin sağlanması; adil çalışma koşullarının temin edilmesi, çalışanların mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yönelik eğitim ve gelişim programları düzenlemek, çalışanların sağlık ve güvenliklerini koruyacak önlemler almak; iş yerinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı sağlamak, çalışanların karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmek ve açık iletişim kanalları oluşturmak ve iş gücünde çeşitliliği teşvik etmek ve farklı bakış açılarını kucaklamak bankaların bu ilke kapsamında dikkat etmesi gereken hususlardır.

vi. **Kapsayıcılık ve Fırsat Eşitliği:** Bu ilke, bankaların hem iç süreçlerinde hem de topluma karşı sorumluluklarında kapsayıcı ve adil bir yaklaşım benimsemelerini sağlamayı hedefler. Böylece bankalar, sürdürülebilir bir iş ortamı yaratırken toplumun genel refahına da katkıda bulunurlar. Bu ilke kapsamında Bankaların işe alım, terfi, ücretlendirme, eğitim ve diğer insan kaynakları süreçlerinde ayrımcılığa yer vermemesi; cinsiyet, yaş, etnik köken, din, engellilik durumu ve diğer kişisel özelliklere dayalı ayrımcılığı önlemesi gerekmektedir.

Tüm çalışanların ve paydaşların bankanın süreçlerine dahil edilmesi; farklı görüş ve önerilerin değerlendirilmesi ve katılımcı bir yönetim anlayışının benimsenmesi bu ilkenin en temel hedeflerindendir.

vii. **Paydaş Katılımı ve İletişim:** Bu ilke bankaların tüm paydaşlarıyla etkili ve sürekli bir iletişim kurmasını, onların görüş ve beklentilerini dikkate almasını amaçlar. Bankaların, müşteriler, çalışanlar, hissedarlar, tedarikçiler, düzenleyici kurumlar ve sivil toplum kuruluşları gibi tüm paydaşlarını tanımlaması ve anlaması beklenmektedir. Bankaların paydaşlarıyla düzenli ve şeffaf bir iletişim kurması; görüş ve geri bildirimlerini almak için açık kanallar oluşturması oldukça önemlidir. Bununla birlikte paydaşların sürdürülebilirlik stratejilerinin belirlenmesi ve uygulanması süreçlerine katılımını sağlayacak mekanizmalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu ilke, bankaların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşırken tüm paydaşlarının katkılarını ve beklentilerini dikkate almalarını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

viii. **Kurumsal Yönetim:** Kurumsal yönetim ilkesi, bankaların etkin, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim yapısına sahip olmasını hedefler. Bu ilke, sürdürülebilirlik açısından bankaların uzun vadeli değer yaratmalarını ve tüm paydaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamayı amaçlar. Bankaların faaliyetleri, finansal durumu ve stratejileri hakkında şeffaf bilgi paylaşımı yapmaları paydaşların bankaların performansını ve risklerini doğru bir şekilde değerlendirebilmeleri için gereklidir. Bankaların tüm paydaşlarına, özellikle de hissedarlarına, müşterilerine, çalışanlarına ve topluma karşı adil davranmalar, ayrımcılık yapmadan ve çıkar çatışmalarından kaçınarak hareket etmeleri gerekmektedir. Bu ilke ile bankalar sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşırken, güçlü bir kurumsal yönetim yapısıyla faaliyet göstermelerini ve tüm paydaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak amaçlanır.

ix. **Kurumsal Kapasite Geliştirme:** Kurumsal kapasite geliştirme ilkesi, bankaların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşabilmesi için gerekli olan beceri, bilgi ve sistemlerin geliştirilmesini amaçlar. Bu hedefin gerçekleşmesi için sürdürülebilirlik konusunda yönetimden çalışanlara kadar tüm seviyelerde farkındalık yaratmak ve eğitim programları düzenlemek gerekir. Sürdürülebilirlik ile ilgili verilerin doğru ve etkin bir şekilde toplanması, analiz edilmesi ve raporlanmasını sağlamak, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için yenilikçi çözümler ve teknolojiler geliştirmek ve uygulamak gerekir. Sürdürülebilirlik performansını sürekli izlemek, değerlendirmek ve iyileştirmek için mekanizmalar oluşturmak ise oldukça önemlidir.

Bu ilke, bankaların sürdürülebilirlik çalışmalarını etkin bir şekilde yürütebilmeleri ve sürekli olarak geliştirebilmeleri için gerekli kurumsal altyapının oluşturulmasını ve güçlendirilmesini hedefler.

x. **İzleme ve Raporlama:** Bu ilke bankaların sürdürülebilirlik performanslarını düzenli olarak izlemelerini ve bu performansı şeffaf bir şekilde raporlamalarını amaçlar. Sürdürülebilirlik

performansını değerlendirmek için uygun performans göstergeleri belirlemek ve bu göstergeleri düzenli olarak izlemek, sürdürülebilirlik ile ilgili verileri sistematik bir şekilde toplamak, analiz etmek ve performansı bu verilere dayalı olarak değerlendirmek, Uluslararası kabul görmüş sürdürülebilirlik standartları ve rehberlerine uygun raporlama yapmak bu ilkenin en önemli gereklerindendir. Bu ilke, bankaların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma süreçlerini daha hesap verebilir ve şeffaf hale getirmelerine yardımcı olmayı hedefler.

2.3.2. Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu (BDDK)

BDDK; sürdürülebilir finans alanında, bankacılık sektörü üzerindeki etkileri dolayısıyla finansal istikrarı tehdit edebilecek çevresel ve sosyal riskleri en aza indirmek ve düşük karbon ekonomisine geçisin finansmanında bankacılık sektörü için yönlendirici, kolaylaştırıcı, teşvik edici ve eğitici bir rol oynama amacı edinmiştir.

Bu kapsamda; 2015 yılında, Dünya Bankası bünyesinde bulunan Uluslararası Finans Kurumu (International Finance Corporation-IFC) önderliğinde oluşturulan Sürdürülebilir Bankacılık Ağına (Sustainable Banking Network-SBN) üye olmuştur.

BDDK, sürdürülebilirlik alanında çalışmalar yapan Basel Bankacılık Denetim Komitesinin "İklimle Bağlantılı Finansal Riskler Görev Gücüne (TFRC)" ise 2020 yılında üye olmuştur.

BDDK, ayrıca bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların sürdürülebilirlik alanındaki uygulamalarının son durumunu tespit etmek amacıyla 2018 yılında "Türk Bankacılık Sektörü Sürdürülebilirlik Araştırması" gerçekleştirmiştir.

BDDK, 29 Haziran 2021 tarihinde kredi riskinin yönetimine ilişkin bankalardan beklenen iyi uygulamaları açıklamak üzere "Kredi Tahsis ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber" yayınlamıştır. Bu rehberde üst yönetim sorumlulukları, risk kültürü ve kredi risk politikalarına detaylı olarak yer verilmiştir.

16 Temmuz 2021 tarihli ve 31543 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2021/15 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yürürlüğe konulan "Yeşil Mutabakat Eylem Planı" kapsamında ülkemizde yeşil finansmanın gelişimini sağlayacak ekosistemin geliştirilmesi hedefi belirlenmiştir. BDDK bu hedef doğrultusunda sürdürülebilir bankacılığın ilerlemesine ilişkin bir yol haritası çizmek amacıyla "2022-2025 Sürdürülebilir

Bankacılık Stratejik Planı"nı 27 Aralık 2021 tarihinde yayınlamıştır.[37] Eylem Planı 3 amaç ve 6 hedefe yönelik toplam 21 adet eylemden oluşmaktadır.[38]

BDDK'nın 2022-2025 Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı, Türkiye bankacılık sektörüne önemli etkileri vardır. Bu plan, Paris İklim Anlaşması kapsamında verilen taahhütlerin hayata geçirilmesini ve yeşil finansman projelerinin desteklenmesini amaçlamaktadır. Bankalar, çevresel ve sosyal risklerin etkin yönetimi, sürdürülebilir yatırım ve projelerin finansmanı konularında stratejiler geliştirmiştir. Bu, bankacılık sektörünün sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkıda bulunmasını sağlamaktadır.

Planın kabul edilmesiyle, bankaların denetim sıklığı ve kapsamı artırılmış, dijital bankacılığa geçiş ve finansal inovasyon teşvik edilmiştir. Ayrıca, yeşil finansman ve çevresel risk yönetimi uygulamaları yaygınlaştırılmıştır. Örneğin, sektör payı yüksek olan bazı bankalar Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'ne dahil edilmiştir, bu da sektörün sürdürülebilirlik alanındaki ilerlemesini göstermektedir.[39]

Bu stratejik planın uygulanması, bankaların uzun vadeli sürdürülebilir finansman politikalarını benimsemelerini, yenilenebilir enerji projelerini desteklemelerini ve çevresel risklere duyarlı olmalarını teşvik etmektedir. Bu, Türkiye bankacılık sektörünün uluslararası standartlara uyumunu artırarak rekabet gücünü ve itibarını güçlendirmektedir.

2.4. Sektör Banklarından Örnek Faaliyetler

2.4.1. Ziraat Bankası

Ziraat Bankası ilk Sürdürülebilirlik Raporu'nu 2013 yılı itibariyle yayımlamış olup, ekonomik, çevresel ve toplumsal alandaki performansını 2019 yılı itibari ile Entegre Faaliyet Raporu aracılığıyla paylaşmaya devam etmektedir.

---

[37] Alomaliye.com, BDDK Duyurusu – 2022-2025 Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı, (10.08.2023) https://www.alomaliye.com/2021/12/27/2022-2025-surdurulebilir-bankacilik-stratejik-plani/

[38] BDDK 2022-2025 Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı, (10.08.2023) https://www.bddk.org.tr/KurumHakkinda/EkGetir/18?ekId=122

[39] En Son Haber, BDDK: Türk Bankacılık Sektörü 'Sürdürülebilirlik' Alanında Çalışıyor, (10.08.2023) https://www.ensonhaber.com/ekonomi/bddk-turk-bankacilik-sektoru-surdurulebilirlik-alaninda-calisiyor

Kredilendirme Faaliyetlerinde Çevresel ve Sosyal Etki Yönetimi Politikası ile Ziraat Bankası, kredilendirme faaliyetlerinden kaynaklı çevresel ve sosyal etkilerin mali ve teknik kredi risklerini değerlendirme ve yönetimine ilişkin stratejilerini belirlemiştir.

Bireysel Segment için; Bireysel Enerji Verimliliği Kredisi, Enerji Verimliliği Yönetim Kredisi, Konutlarda Isı Yalıtımı Kredisi, Yeşil Ev Konut Kredisi ve Yeşil Taşıt Kredisi ürünlerini; Kurumsal Segment için ise Enerji Verimliliği Yatırım Kredisi, Enerji Verimliliği İşletme Kredisi Yenilenebilir Enerji Yatırım Kredisi, Yenilenebilir Enerji İşletme Kredisi, Atık Su Arıtma ve Geri Kazanımı Yatırım Kredisi, Atık Su Arıtma ve Geri Kazanımı İşletme Kredisi, GES Çatı GES Lisanslı GES Yatırım ve İşletme Kredileri ürünlerini sunmaktadır. Sunulan ürünlerin yanı sıra Ziraat Bankası çocuklara, çiftçilere ve kredi kartı kullanan müşterilerine yönelik e-eğitimler düzenlemektedir.[40]

2.4.2. Türkiye Vakıflar Bankası

Vakıfbank, ilk sürdürülebilirlik raporunu 2016 yılında yayımlamış; 2017 yılında ise kredi politikasına Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi ve Sürdürülebilirlik başlıklarını eklemiştir.

2019 yılında, politikalarını BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile uyumlu hale getirmek için Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni imzalamıştır.

2019 yılında, Fransız Kalkınma Ajansı'ndan fon sağlamış, bu fon ile kredi tahsis süreçlerinde çevresel ve sosyal risk yönetim sisteminin kurulması için çalışmalar yapmıştır.

İlk Entegre Faaliyet Raporunu 2020 yılından yayınlayan Vakıfbank, 2023 yılında İklim Geçiş Planı'nı duyurmuştur.

Bireysel segmentte Doğa Dostu Taşıt Kredisi, Yeşil Konut Kredisi, Konutlarda Isı Yalıtımı Kredisi ürünlerini sunmaktadır. Ayrıca sürdürülebilir sendikasyon kredileri, sürdürülebilir eurobond gibi ürünlere de sahip olan Vakıfbank yurtdışı fonlama tarafında yeni sürdürülebilir bono ihraçlarının yapılması için de çalışmalarına devam etmektedir.[41]

---

[40] Ziraat Bankası Çevresel Kredi Ürünleri, (11.08.2023) https://www.ziraatbank.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/surdurulebilirlik/cevresel-kredi-urunleri

[41] TBB Üyesi Bankalar Tarafından Sürdürülebilirlik Tavsiye Kararı Çerçevesinde Gerçekleştirilen Faaliyetler

2.4.3. Garanti Bankası

Garanti BBVA, 2010 yılında Sürdürülebilirlik Komitesini kurmuş ve ilk Sürdürülebilirlik Raporunu yayınlamıştır. 2011 yılında kredi politikasına Çevresel ve Sosyal Risk Yönetimini eklemiştir. İlk Entegre Raporu'nu 2017 yılında yayınlayan Garanti BBVA, 2020 yılında Dünya'da ilk TL cinsinden Yeşil Tahvil ihraç eden banka olmuştur.[42]

Garanti BBVA ayrıca Türkiye'de ve dünyada ilk kez Cinsiyet Eşitliği Kredisi (Gender Loan) veren banka olma özelliğine sahiptir. İlk Cinsiyet Eşitliği Kredisi'ni Polat Enerji ile 48MW Soma 4 Rüzgâr Enerji Santrali projesi için, ikincisini ise Limak Grubu bünyesinde faaliyet gösteren dört turizm firmasıyla imzalamıştır.[43]

Kadın ve erkeklerin iş yaşamında eşit fırsatlara sahip olmasını teşvik eden kredi olarak tanımlanan Cinsiyet Eşitliği Kredisi, firmanın cinsiyet eşitliği konusundaki performansı iyileşirse, kredi faizinde indirimin olduğu bir kredi ürünü olarak sunulmaktadır. Gender Loan yapısının değerlendirme kriterleri arasında, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın "Özel Sektör için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Sertifikası ve Eşitlik Mührü" Programı doğrultusunda firmaların alacağı aksiyonlar ile Garanti BBVA tarafından belirlenen ek aksiyonlar bulunmaktadır. Bu kriterler; doğum sonrası işe dönüş programları, yeni işe alımlarda eşitlik prensibi gözetilmesi, tedarik zincirinde kadın hâkim ortaklı işletmelere öncelik verilmesi, kadın erkek maaş oranı, tacizi engelleme politikası ve kadınlara yönelik bilinçsiz oluşan olumsuz önyargı ile mücadele konusunda eğitimler olarak sıralanabilir.

Garanti BBVA Mobil'de alt menüde yer alan "Durumum" alanındaki Ekolojik sayfasında, müşterilerinin fatura ve akaryakıt harcamalarına göre karbon ayak izi hesaplaması CO2, su ve ağaç cinsinden gösterilmektedir. "Ekolojik Adımlar" alanında ise müşterilere görevler verilmekte ve görevleri tamamlayarak akaryakıt, kâğıt ve elektrikten tasarruf eden müşterilerine sürdürülebilirlik sertifikası ve sürpriz ödül kazanma imkânı sunulmaktadır.

Garanti BVVA bireysel segmentte Yeşil Mortgage ve Çevreci Taşıt Kredisi; Kurumsal bazda ise Yeşil Doğrudan Tahsilat Sistemi, Yeşil Halka Arz, Yeşil Kurumsal Taşıt Kredisi, Güneş Enerjisi Santrali Finansmanı vb. ürünlerini sunmaktadır.

---

[42] TBB, Garanti BBVA'da Sürdürülebilir Finans Sunumu (12.08.2023)

[43] Cinsiyet Eşitliği Kredisi, (12.08.2023) https://www.garantibbva.com.tr/kurumsal-iletisim/cinsiyet-esitligi-kredisi

2.4.4. Yapı Kredi Bankası

Yapı Kredi Bankası ilk Sürdürülebilirlik Raporunu 2015 yılında, İlk Entegre Raporunu ise 2020 yılında yayınlamıştır. 2018 yılında Aile İçi Şiddete Karşı Projesi'ne katılım sağlamıştır. 2021 yılında Bloomberg Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde yer almıştır.

Yapı Kredi Leasing ve Arçelik iş birliği ile Yapı Kredi Bodrum Şubesi, sürdürülebilir şubeye dönüştürülmüştür. Bu şube elektrik gereksinimini çatısına kurulan güneş panellerinden sağlamaktadır. Şubeye tahsis edilen araç elektrikli olup, ayrıca şubenin otoparkında bulunan elektrikli araç şarj istasyonu da yenilenebilir enerji ile enerji elde etmektedir.

Yapı Kredi'nin sürdürülebilirlik kapsamında sunduğu ürünlere yeşil tahviller, sürdürülebilirlik bağlantılı krediler, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği kredileri, kadın girişimci ve tarım kredileri, Doğa Dostu Mortgage ve Doğa Dostu Taşıt kredileri örnek olarak gösterilebilir.

Yapı Kredi sürdürülebilir ürünleri dışında "Sürdürülebilir Tercih Programı: Step" uygulamasını 2023 yılında hayata geçirmiştir. Step uygulaması ile Yapı Kredi, bireysel müşterilerinin sürdürülebilirlik kapsamında yaptığı her finansal hamleyi ödüllendirmektedir. Müşteriler dilerlerse topladıkları "Step Para"lar ile sosyal sorumluluk projelerine bağış yapabilmektedir. [44]

2.4.5. İş Bankası

İş Bankası ilk Sürdürülebilirlik Raporunu 2012 yılında yayınlamış ve Sürdürülebilirlik Politikasını 2014 yılı itibari ile kabul ederek yürürlüğe almıştır. 2019 yılında Türk bankaları tarafından gerçekleştirilen ilk yüzde yüz Yeşil Euro tahvil işlemini gerçekleştirmiştir. 2021 yılında Sürdürülebilir Finans Çerçevesini oluşturmuş ve bu konuda ilk sendikasyon kredisini kullandırmıştır. İlk Entegre Faaliyet Raporunu 2022 yılında yayınlamıştır.

İş Bankası; kömür ve doğalgazı yakıt olarak kullanarak elektrik üretimi gerçekleştirmek üzere yeni kurulacak (greenfield) termik santral yatırımlarının finansmanına ilişkin kredileri ve siyanür kullanılarak yürütülen altın madenciliği faaliyetlerini finanse etmemektedir.[45]

---

[44] Yapı Kredi Sürdürülebilir Tercih Programı: Step, (12.08.2023) https://www.yapikredi.com.tr/yapi-kredi-hakkinda/surdurulebilirlik/surdurulebilir-tercih-programi-step

[45] İş Bankası Sürdürülebilirlik Kilometre Taşları, (08.09.2023) https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/surdurulebilirlik-kilometre-taslari

İş Bankası'nın yeşil ekonomiye katkı sağlayan ürün ve hizmetleri; Yenilenebilir Enerjinin Finansmanı, Yeşil Tahvil, Çatı Güneş Enerji Santrali Kredisi, Kentsel Dönüşüm Kredisi, Lisanssız Elektrik Üretim Kredisi, Enerji Verimliliği Kredisi, Çevreci Taşıt Kredisi, Elektrikli Şarj İstasyonu Kurulum Kredisi, Çevreci İş yeri Kredisi, Çevreci Ev Kredisi, Denizleri Koruyalım Kredisi, Güneş Enerjili Bankamatikler, Maximum TEMA Kart, TEMA Çevre Değişken Fon, Kadın Hisse Senedi Fonu, Yenilenebilir Enerji Karma Fonu olarak sıralanmaktadır.[46]

İş Bankası mobil bankacılık müşterilerine Geleceğe Orman isimli uygulamayı sunmaktadır. Müşteriler bankacılık işlemlerinin yanı sıra gündelik hayatlarında yaptıkları aktiviteler karşılığında karbon puan kazanmaktadır. Yapılan her işlemin puanları belli olmakla beraber, karbon puanı hedef puana ulaşan müşterileri için banka TEMA Vakfı aracılığıyla fidan bağışı yapmaktadır.[47]

[46] İş Bankası Yeşil Ekonomiye Katkı Sağlayan Ürün ve Hizmetler, (08.09.2023) https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/yesil-ekonomiye-katki-saglayan-urunler

[47] İş Bankası Geleceğe Orman, (08.09.2023) https://www.isbank.com.tr/gelecege-orman

2.4.6. Halkbank

Halkbank, çevre dostu projelere ve toplumsal gelişime destek sağlayarak sürdürülebilir finans alanında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu kapsamda sürdürülebilir finans prensiplerine uygun olarak çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Söz konusu faaliyetler şu şekilde sıralanabilir.[48]

- 2013 yılında, ilk Sürdürülebilirlik Raporu yayınlanmış ve ilk kez CDP İklim Değişikliği Programı'na katılım sağlanmıştır.
- 2015 yılında, Kredi Değerlendirme Raporu'na Sürdürülebilirlik ve Çevre Kriterleri eklenmiştir. Aynı yıl Yönetim Kurulu'na bağlı çalışan Sürdürülebilirlik Komitesi kurulmuş ve Sürdürülebilirlik Politikası internet sitesinde yayınlanmıştır.
- 2016 yılında, BIST Sürdürülebilirlik Endeksine girmiştir. Aynı yıl, ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemini kuran ilk Türk Bankası olmuş, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi kurulmuş ve Çevre ve Enerji Politikası yayınlanmıştır.
- 2019 yılında, Bankanın tüm hizmet lokasyonları Sıfır Atık Yönetmeliği'ne uyumlanmıştır.
- 2020 yılında, ilk Entegre Raporu yayınlanmıştır.
- 2021 yılında, 1055 adet hizmet birimi için Sıfır Atık belgesi alan Halkbank aynı yıl Yeşil Rasyo hesaplaması için çalışmalara başlamıştır.
- 2022 yılında enerji verimliliği projeleri, Net-Sıfır Bankacılık Birliği ve Bilimsel Temelli Hedefler Girişimi taahhütleri ve Halkbank İklim Değişikliği Eylem Planı çalışmalarına yoğunlaşılmıştır.
- Aynı yıl, CDP İklim Değişikliği skorunu "A-"ya, Su Güvenliği skorunu ise "A"ya yükseltmiştir. Sürdürülebilirlik kapsamında yapmış olduğu birçok çalışma ile çeşitli ödüller almıştır. Global Business Excellence Awards ödül töreninde, İklim Değişikliğiyle Mücadele kategorisinde Çevreye Duyarlı Banka alanında En İyi Ödülü, Globee Awards - Business Excellence Awards ödül töreni Enerji ve Sürdürülebilirlik Alanında İnovasyon Ödülü kategorisinde Gümüş ödül, Stevie Awards

[48] Halkbank Sürdürülebilirlik ve İklim Değişikliği Rehberi, Mart 2022

Women in Business (SAWIB) ödül töreni Kadınları Destekleme ve Güçlendirmede Başarı kategorisinde Altın ödülü bu ödüllerden bazılarıdır.[49]

- 2023 yılında Stevie Awards ödül organizasyonundan "Avrupa'da Yılın İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Programı" ile "Avrupa'da Yılın Sürdürülebilirlik Projesi" kategorilerinde altın, "Çevre Alanında Başarı" kategorisinde gümüş, "Sürdürülebilirlik Liderliği" ve "Ürün İnovasyonunda Başarı" kategorilerinde bronz ödül olmak üzere toplam 5 ödül almıştır.[50]

Halkbank'ta Sürdürülebilirlik Komitesi, Sürdürülebilirlik Koordinasyon Grubu ve Sürdürülebilirlik Uygulamaları, Çevre ve Enerji Yönetimi Bölümü'nden oluşan üçlü bir yapı oluşturulmuştur. [51]

Sürdürülebilirlik Komitesi; Yönetim Kurulu'na bağlı olarak çalışmaktadır. Ekonomik, çevresel ve sosyal faktörleri Banka'nın faaliyetlerine ve karar mekanizmalarına uyarlamak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Sürdürülebilirlik Koordinasyon Grubu; Sürdürülebilirlik Komitesi'nde alınan kararları hayata geçirmek, kararları takip ederek sonuçlandırmak ve sürdürülebilirlik alanındaki yeni gelişmeleri Komite'ye raporlamak ile sorumludur. Bir başkan ve altı üyeden oluşmaktadır.

Tam zamanlı olarak görev alan Sürdürülebilirlik Uygulamaları, Çevre ve Enerji Yönetimi Bölümü; Komite'ye bağlı Alt Koordinasyon Grubu çalışmalarının koordinasyonunu sağlamak, sürdürülebilirlik kapsamında sektör uygulamalarını takip etmek, bu alanda ürün, hizmet ve proje geliştirmek, Banka personellerinde sürdürülebilirlik bilinci oluşturulmasını sağlamak, Banka'ya ait karbon ayak izini hesaplamak ve paydaşlara şeffaf raporlama yapmak ile görevlendirilmiştir. Halkbank'ın sunduğu yeşil finansman ürünleri aşağıda sıralanmıştır:

Yeşil Enerji Kredi Paketi: Enerji giderlerini yenilenebilir enerji sistemleri ile karşılamak, enerji tasarrufu sağlamak isteyen gerçek ve tüzel kişi firmalara sunulan, Yeşil İş Yeri Yatırım Kredisi, Enerji Verimliliği

---

[49] Halkbank 2022 Entegre Faaliyet Raporu Syf: 42 (12.08.2023), https://www.halkbank.com.tr/content/dam/halkbank/tr/dokumanlar/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlar%C4%B1/2022-yili-entegre-faaliyet-raporu.pdf

[50] Halkbank, Halkbank, Üst Üste Üçüncü Kez "Yılın En İyi Finans Kurumu" Seçildi, (05.09.2023) https://www.halkbank.com.tr/tr/bizden-haberler/haberler/2023/agustos/halbank-ust-uste-ucuncu-kez-yilin-en-iyi-finans-kurumu-secildi.html

[51] Halkbank 2022 Entegre Faaliyet Raporu Syf: 61 (12.08.2023) https://www.halkbank.com.tr/content/dam/halkbank/tr/dokumanlar/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlar%C4%B1/2022-yili-entegre-faaliyet-raporu.pdf

Kredisi, Yeşil Sertifikalı İnşaat Projesi Kredisi, Yeşil Işık Ticari Taşıt Kredisi ve Elektrikli Araç Şarj İstasyonu Kredisi ürünlerinden oluşan ve birden fazla sektöre dokunan kredi paketidir.

Bireysel Müşterilere Sunulan Kredi Ürünleri: Bireysel Segment müşterilerde sürdürülebilirlik bilincinin oluşması, sürdürülebilir bir toplumun var olması açısından büyük önem arz etmektedir. Sürdürebilir çevre politikasına destek olmak amacıyla, bina yalıtımı olmayan veya yalıtımını yenilemek isteyen müşterilere sunulan Konutlarda Isı Yalıtımı Kredisi ve enerji tasarrufunu desteklemek amacıyla, A sınıfı tasarruflu beyaz eşya, enerji verimli aydınlatma sistemleri, güneş enerjisi ile ısıtma ve sıcak su sağlayan sistemleri vb. finanse etmek amacıyla sunulan Enerji Destek Kredisi ürünleri bulunmaktadır.

Doğal Paraf: Geleneksel kredi kartlarının aksine geri dönüştürülmüş malzeme kullanılarak üretilen ve üretim, nakliye, kullanım ve bertaraf aşamalarının tamamında sebep olduğu karbon ayak izini nötrleyen bir kredi kartı ürünüdür. Ürün oluşturulurken, ürünün yaşam döngüsü seviyesinde emisyon envanteri incelenmiş ve "Karbon Nötr Güvence Beyanı" ve "Ürün Karbon Ayak İzi Doğrulama Beyanı ve Doğrulama Raporu" ile doğrulama görüşü alınmıştır. Tüm Paraf kampanyalarına ek olarak sürdürülebilir yaşam kapsamında fidan bağışı, veteriner indirimi, mama bağışı ve organik ürün indirimi gibi kampanyalar sunulmaktadır.

Kâğıtsız Bankacılık Çalışmaları: Halkbank bankacılık işlem süreçlerini yürütürken kâğıt israfının önüne geçilmesi ayrıca zaman ve maliyet tasarrufunun sağlanması için kâğıtsız bankacılık uygulamalarını hayata geçirmiştir. Kâğıtsız bankacılık uygulamaları ile süreçlerin uçtan uca dijital ortama taşınması amaçlanmıştır. Aşağıda sıralanan bankacılık işlemleri kâğıtsız bankacılık kapsamında gerçekleşmiş ve 2022 yılında toplam 102 milyon sayfa kâğıt tasarrufu gerçekleşmiştir.[52]

- Dijital Müşteri Açılışı
- Esnaf Kredi Belge Onayları
- Dijital Parola Üretme ve Belge Onayları
- QR Kodlu İşlemler
- ROTA-BES Entegrasyonu

[52] Halkbank 2022 Entegre Faaliyet Raporu Syf: 141 (02.09.2023) https://www.halkbank.com.tr/content/dam/halkbank/tr/dokumanlar/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlar%C4%B1/2022-yili-entegre-faaliyet-raporu.pdf

• Dijital Kredi Platformu

• Vergi Dekontunun Basılmaması-Tek Dekont

• Kanallardan Kişisel Bilgi Güncelleme

• İş Talep Formunun Kaldırılması-Şube Paneline Geçiş

• E-Hesap Cüzdanı

• Ekspertiz Raporunun Basılmadan Kullanılması

Bu ürünlerin yanı sıra sürdürülebilirliğin sosyal ve toplumsal alanlarda yer bulmasına katkı sağlamak amacıyla esnaf, kadın ve girişimci müşteriler desteklendiği Esnaf Destek, Kadın Girişimci ve Genç Girişimci Kredi Paketleri sunulmakta ve toplumsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

2.5. Bir Bankanın Sürdürülebilirlik Stratejileri Üzerine Yapılan Bir Görüşme

Günümüzde, sürdürülebilirlik kavramı, ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlarıyla işletmelerin stratejik planlamalarında önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle finans sektörü, sürdürülebilirlik uygulamaları ve politikaları ile toplumun ve çevrenin refahını artırma konusunda önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda, bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini anlamak, bu stratejilerin nasıl uygulandığını ve hangi sonuçlara ulaşıldığını görmek büyük bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, bir bankanın sürdürülebilirlik yetkilisi ile yapılan bir görüşmenin bulguları ele alınmıştır. Görüşme, bankanın sürdürülebilirlik politikalarını, bu politikaların oluşturulma sürecini, uygulama stratejilerini ve karşılaşılan zorlukları detaylı bir şekilde anlamayı amaçlamaktadır. Sürdürülebilirlik yetkilisi ile yapılan bu görüşme, bankanın sürdürülebilirlik çabalarının derinlemesine incelenmesine olanak sağlamış ve bu alandaki iyi uygulamaların ortaya konmasına yardımcı olmuştur.

Bu bölümde, öncelikle sürdürülebilirlik kavramının bankacılık sektörü için önemi üzerinde durulacak, ardından bankanın sürdürülebilirlik stratejilerine ilişkin genel bir bilgi verilecektir.

2.5.1. Sorular ve Cevaplar

Soru 1: Yeşil finansman nedir ve bankanız bu konuda ne tür projeleri desteklemektedir?

Cevap 1: Yeşil finansman, çevresel sürdürülebilirliği teşvik eden projelerin ve girişimlerin finansmanı olarak tanımlanabilir. Bu tür finansman, karbon emisyonlarını azaltmayı, enerji verimliliğini artırmayı, doğal kaynakları korumayı ve iklim değişikliğiyle mücadele etmeyi amaçlayan projeleri içerir. Yeşil finansman hem kamu hem de özel sektör tarafından desteklenebilir ve genellikle yeşil tahviller, sürdürülebilirlik kredileri ve çevresel etki yatırımları gibi çeşitli finansal araçlar aracılığıyla sağlanır.

Bankamız, yeşil finansman konusunda güçlü bir taahhüde sahiptir ve çevresel sürdürülebilirliği destekleyen projelere aktif olarak yatırım yapmaktadır. Bankamızın desteklediği bazı yeşil projelerden örnekler verilebilir.

Bankamız, güneş, rüzgâr, hidroelektrik ve biokütle enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı projeleri finanse etmektedir. Bu projeler, fosil yakıtlara bağımlılığı azaltarak karbon emisyonlarını önemli ölçüde azaltmaya katkıda bulunur.

Enerji verimliliğini artıran projeler, bankamızın öncelikli yatırım alanları arasındadır. Bu projeler arasında enerji tasarruflu binaların inşası, mevcut binaların enerji verimliliğini artıracak şekilde yenilenmesi ve sanayi tesislerinde enerji tüketimini optimize eden teknolojilerin kullanılması bulunmaktadır.

Bankamız, sürdürülebilir tarım ve ormancılık uygulamalarını destekleyen projelere de yatırım yapmaktadır. Bu projeler, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını teşvik ederken, biyolojik çeşitliliği koruma ve toprak sağlığını iyileştirme gibi çevresel faydalar sağlar.

Su kaynaklarının korunması ve atık yönetimi projeleri de bankamızın yeşil finansman portföyünde önemli bir yer tutmaktadır. Bu projeler arasında atık su arıtma tesisleri, su tasarrufu sağlayan teknolojiler ve geri dönüşüm tesisleri bulunmaktadır.

Bankamız, çevre dostu ulaşım çözümlerini desteklemek amacıyla elektrikli araç şarj istasyonları, toplu taşıma sistemleri ve bisiklet yolları gibi projelere finansman sağlamaktadır. Bu projeler, şehirlerdeki hava kalitesini iyileştirmeye ve karbon ayak izini azaltmaya yardımcı olur.

Bankamız, çevresel farkındalığı artırmak ve sürdürülebilirlik bilincini yaymak amacıyla çeşitli eğitim ve bilinçlendirme projelerini de desteklemektedir. Bu projeler, okullarda çevre eğitimi programları, halkı bilinçlendirme kampanyaları ve sürdürülebilirlik odaklı etkinlikler içermektedir.

Bankamızın yeşil finansman stratejisi, yalnızca çevresel projelere yatırım yapmakla kalmaz, aynı zamanda müşterilerimize sürdürülebilirlik konusunda danışmanlık hizmetleri de sunar. Bu hizmetler, müşterilerimizin çevresel etkilerini azaltmalarına ve sürdürülebilir iş modelleri geliştirmelerine yardımcı olur.

Soru 2: Bankanızın sürdürülebilirlik stratejisinde yeşil finansman nasıl bir yer tutuyor?

Cevap 2: Yeşil finansman, sürdürülebilirlik stratejimizin merkezinde yer alıyor. Bankamız, ilk soruda da bahsedildiği üzere çevresel etkileri azaltma hedefi doğrultusunda yeşil finansman ürünleri geliştirmekte ve bu tür projelere öncelik tanımaktadır.

Soru 3: Yeşil finansman projelerinin Türkiye'deki bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap 3: Yeşil finansman projelerinin Türkiye'deki bankacılık sektörü üzerindeki etkileri oldukça olumlu ve kapsamlı. Yeşil finansman, bankaların çevre dostu projelere yatırım yaparak uzun vadede daha istikrarlı olmalarını sağlar. Bu projeler, fosil yakıt fiyatlarındaki dalgalanmalara ve çevresel düzenlemelere daha az bağımlı oldukları için daha az risk taşır. Ayrıca, Türkiye'de çevresel sürdürülebilirliği destekleyen yeni yasalar ve teşvikler artıyor. Yeşil finansman projelerine yatırım yapan bankalar, bu düzenlemelere daha kolay uyum sağlar ve olası cezaların önüne geçer.

Yeşil finansman, bankalara rekabet avantajı da kazandırır. Çevre bilincine sahip müşteriler, sürdürülebilirliği destekleyen bankaları tercih eder. Bu da bankaların daha fazla müşteri kazanmasını ve itibarını artırmasını sağlar. Ayrıca, yeşil finansman, bankaların yeni finansal ürünler geliştirmesine olanak tanır. Örneğin, yeşil tahviller ve çevre dostu krediler gibi yeni ürünler, bankaların gelirlerini artırır ve pazarlarını genişletir.

Bu projeler, bankaların çevreye ve topluma olumlu katkılar yapmasını da sağlar. Karbon emisyonlarını azaltan, enerji tasarrufu sağlayan ve doğal kaynakları koruyan projeler hem çevreyi korur hem de toplulukların yaşam kalitesini artırır. Yeşil finansman, bankaların kısa vadeli kazançlar yerine uzun vadeli sürdürülebilir büyümeye odaklanmasını sağlar. Bu da bankaların daha sağlam ve sürdürülebilir bir iş modeline geçmesine yardımcı olur.

Son olarak, yeşil finansman projeleri, bankaların çevresel riskleri yönetmesine yardımcı olur. Bankalar, çevre dostu projelere yatırım yaparak iklim değişikliği ve çevresel düzenlemelerle ilgili riskleri azaltır. Sonuç olarak, yeşil finansman projeleri, Türkiye'deki bankacılık sektörüne büyük faydalar sağlar ve bankaların daha istikrarlı, rekabetçi ve sorumlu olmalarına yardımcı olur. Ayrıca, bankaların çevreye ve topluma olumlu katkılar yapmasını sağlar, bu da onların uzun vadede daha başarılı olmalarına yol açar.

Soru 4: Türkiye'deki bankaların sürdürülebilirlik ve yeşil finansman konusundaki yaklaşımları son yıllarda nasıl değişti?

Cevap 4: Türkiye'deki bankaların sürdürülebilirlik ve yeşil finansman konusundaki yaklaşımları son yıllarda önemli ölçüde değişti. Eskiden, bankalar daha çok kısa vadeli karlılığa odaklanırken, şimdi uzun vadeli sürdürülebilir büyüme ve çevresel sorumluluk daha fazla ön plana çıkıyor. Bu değişimin birkaç temel nedeni var.

Öncelikle, iklim değişikliği ve çevresel sorunların giderek daha fazla fark edilmesi, bankaların sürdürülebilirlik konusundaki duyarlılığını artırdı. Artık birçok banka, çevresel etkilerini azaltmak ve sürdürülebilir projelere destek vermek için stratejiler geliştirmeye başladı. Yeşil finansman, bu stratejilerin önemli bir parçası haline geldi.

Ayrıca, düzenleyici kurumlar ve hükümetler, sürdürülebilirlik ve yeşil finansmanı teşvik eden politikalar ve teşvikler sunuyor. Bu da bankaların yeşil projelere yatırım yapmasını cazip hale getiriyor. Örneğin, yeşil tahviller ve sürdürülebilirlik kredileri gibi ürünler, bankaların portföylerinde daha fazla yer buluyor.

Müşteri talebi de bu değişimi etkileyen önemli faktörlerden biri. Hem bireysel hem de kurumsal müşteriler, çevre dostu ve sürdürülebilir finansal ürünlere olan ilgilerini artırdı. Bu talep, bankaların sürdürülebilirlik konusundaki çalışmalarını hızlandırdı.

Son olarak, uluslararası trendler ve küresel standartlar da Türkiye'deki bankaların sürdürülebilirlik ve yeşil finansman konusundaki yaklaşımlarını etkiliyor. Global finansal kurumlar ve yatırımcılar, sürdürülebilirlik kriterlerine uyan projelere ve bankalara daha fazla ilgi gösteriyor. Bu da Türk bankalarının bu alanda daha aktif olmasını sağlıyor.

Genel olarak, Türkiye'deki bankalar, sürdürülebilirlik ve yeşil finansmanı iş modellerinin merkezine koyarak, çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirme konusunda önemli adımlar atıyorlar. Bu da sektörde daha sürdürülebilir ve uzun vadeli bir büyüme sağlamalarına yardımcı oluyor.

Soru 5: Sürdürülebilirlik alanında uluslararası standartlara uyum sağlamak için bankanızın ve sektördeki diğer bankaların attığı adımlar nelerdir?

Cevap 5: Sürdürülebilirlik alanında uluslararası standartlara uyum sağlamak için bankamız ve sektördeki diğer bankalar çeşitli adımlar atıyor. Öncelikle, birçok banka uluslararası sürdürülebilirlik inisiyatiflerine katılıyor. Örneğin, Birleşmiş Milletler'in Sorumlu Bankacılık İlkeleri'ne ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na uyum sağlamak için taahhütlerde bulunuyoruz.

Bankalar ayrıca, çevresel, sosyal ve yönetişim (ESG) kriterlerine uygun politikalar ve raporlama sistemleri geliştiriyor. Bu kriterler, bankaların operasyonlarında ve yatırımlarında sürdürülebilirliği nasıl sağladığını gösteren standartlardır. ESG kriterlerine uyum, bankaların daha şeffaf ve hesap verebilir olmasını sağlıyor.

Dahası, yeşil tahviller ve sürdürülebilirlik kredileri gibi finansal ürünler sunarak, çevre dostu projelere finansman sağlıyoruz. Bu ürünler, uluslararası piyasalarda kabul gören standartlara göre tasarlanıyor ve böylece küresel yatırımcıların ilgisini çekiyor.

Ayrıca, bankalar, sürdürülebilirlik performanslarını ölçmek ve raporlamak için bağımsız denetimlerden geçiyor. Bu denetimler, bankaların sürdürülebilirlik taahhütlerini ne kadar yerine getirdiğini objektif bir şekilde değerlendirmeye yardımcı oluyor.

Eğitim ve farkındalık artırma faaliyetleri de önemli bir adım. Bankalar, çalışanlarına ve müşterilerine sürdürülebilirlik konularında eğitimler vererek, çevresel ve sosyal sorumluluk bilincini yaygınlaştırıyor.

Son olarak, iş birliği ve ortaklıklar kurarak, sürdürülebilirlik alanında daha geniş çaplı etkiler yaratıyoruz. Örneğin, uluslararası finans kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle iş birliği yaparak, sürdürülebilir projeleri destekliyor ve bu alandaki en iyi uygulamaları paylaşıyoruz.

Genel olarak, bankamız ve sektördeki diğer bankalar, uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlamak için kapsamlı ve sürekli bir çaba içindeler. Bu adımlar, bankaların daha sürdürülebilir ve sorumlu bir şekilde faaliyet göstermelerine yardımcı oluyor ve küresel sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunmalarını sağlıyor.

Soru 6: Yeşil finansman projelerine yönelik müşteri taleplerinde son yıllarda nasıl bir değişim gözlemlediniz?

Cevap 6: Son yıllarda yeşil finansman projelerine yönelik müşteri taleplerinde önemli değişimler gözlemledik. Eskiden, yeşil finansman projeleri daha çok büyük kurumsal müşteriler ve çevre bilincine sahip özel gruplar tarafından talep edilirdi. Ancak, son yıllarda bu durum değişti ve daha geniş bir müşteri kitlesi yeşil finansman projelerine ilgi göstermeye başladı.

Özellikle bireysel müşteriler arasında çevre bilinci arttı. Evlerini enerji verimli hale getirmek, güneş enerjisi sistemleri kurmak veya elektrikli araç satın almak isteyen bireyler, yeşil finansman seçeneklerine yöneliyor. Bu tür projeler için düşük faizli krediler ve diğer finansman seçenekleri, bireysel müşteriler arasında daha fazla talep görüyor.

Kurumsal müşteriler tarafında ise, sürdürülebilirlik politikalarının iş stratejilerine entegre edilmesiyle birlikte, yeşil finansman projelerine olan ilgi arttı. Şirketler hem çevresel etkilerini azaltmak hem de uzun vadeli maliyet tasarrufları sağlamak için enerji verimliliği projeleri, yenilenebilir enerji yatırımları ve sürdürülebilir üretim teknikleri gibi alanlarda yeşil finansman çözümleri arıyor.

Ayrıca, yatırımcıların da yeşil finansman projelerine ilgisi büyüyor. Yatırım fonları ve bireysel yatırımcılar, çevre dostu projelere yatırım yapmayı tercih ediyor. Bu da bankaların yeşil tahvil ve sürdürülebilirlik kredileri gibi ürünlerine olan talebi artırıyor.

Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) de yeşil finansman projelerine daha fazla ilgi göstermeye başladı. Enerji maliyetlerini düşürmek ve çevresel sorumluluklarını yerine getirmek isteyen KOBİ'ler, sürdürülebilirlik yatırımları için finansman arayışında.

Genel olarak, müşterilerin yeşil finansman projelerine yönelik taleplerinde geniş tabanlı bir artış gözlemledik. Bu değişim, çevre bilincinin artması, düzenleyici baskılar ve sürdürülebilirlik hedeflerinin iş stratejilerine entegrasyonu gibi faktörlerle destekleniyor. Bankamız da bu talebe yanıt verebilmek için yeşil finansman ürünlerini ve hizmetlerini sürekli olarak geliştirmeye devam ediyor.

Soru 7: Sizce Türkiye'de yeşil finansman projelerinin büyümesi için hangi düzenleyici ve ekonomik teşvikler gereklidir?

Cevap 7: Türkiye'de yeşil finansman projelerinin büyümesi için birkaç önemli düzenleyici ve ekonomik teşvik gerekiyor. İlk olarak, yeşil projelere yatırım yapmak isteyenler için net kurallar ve standartlar oluşturulmalı. Bu, hangi projelerin gerçekten çevre dostu sayılacağını belirlemeyi kolaylaştırır ve yatırımcıların güvenini artırır.

Hükümetin, bankalar ve büyük şirketler için çevresel performans raporlamasını zorunlu hale getirmesi de önemli. Böylece, hangi projelerin ve yatırımların çevresel sürdürülebilirlik açısından olumlu etkiler yarattığını daha şeffaf bir şekilde görmek mümkün olur.

Vergi teşvikleri ve sübvansiyonlar da yeşil projelere yatırım yapmayı cazip hale getirebilir. Örneğin, yenilenebilir enerji projelerine vergi indirimleri veya düşük faizli krediler sunulabilir. Bu tür teşvikler hem bireylerin hem de şirketlerin yeşil yatırımlara yönelmesini sağlar.

Ayrıca, devlet destekli fonlar ve garantiler, yeşil projelerin finansmanını daha erişilebilir hale getirir. Böylece, küçük ve orta ölçekli işletmeler de bu tür projelere daha kolay yatırım yapabilir.

Son olarak, kamu ve özel sektör arasında iş birliği teşvik edilmelidir. Bu, sürdürülebilirlik projeleri için daha geniş bir finansman tabanı yaratır ve projelerin hayata geçirilmesini hızlandırır.

Özetle, yeşil finansmanın Türkiye'de büyümesi için net kurallar, zorunlu raporlama, vergi teşvikleri, devlet destekli fonlar ve kamu-özel sektör iş birliği gibi çeşitli düzenleyici ve ekonomik teşvikler gereklidir. Bu

adımlar hem finansal kuruluşların hem de yatırımcıların çevre dostu projelere daha fazla yönelmesini sağlayacaktır.

Soru 8: Bankanızın sürdürülebilirlik performansını ölçmek için hangi kriterleri kullanıyorsunuz?

Cevap 8: Bankamızın sürdürülebilirlik performansını ölçmek için birkaç ana kriter kullanıyoruz. İlk olarak, enerji tüketimimizi ve karbon ayak izimizi izliyoruz. Bu, ne kadar enerji harcadığımızı ve bunun çevreye olan etkisini anlamamıza yardımcı oluyor. Daha az enerji tüketmek ve yenilenebilir enerji kaynaklarına geçmek gibi adımlarla bu etkileri azaltmaya çalışıyoruz.

Ayrıca, atık yönetimi önemli bir kriter. Ne kadar atık ürettiğimizi ne kadarını geri dönüştürdüğümüzü ve genel olarak atık miktarımızı azaltmak için ne yaptığımızı takip ediyoruz. Bu, hem çevreye olan olumsuz etkilerimizi azaltmak hem de kaynaklarımızı daha verimli kullanmak açısından önemli.

Su tüketimimiz de takip ettiğimiz bir diğer kriter. Su kaynaklarının korunması ve verimli kullanımı, sürdürülebilirlik stratejimizin önemli bir parçası. Su tasarrufu sağlayan teknolojiler ve uygulamalar kullanarak su tüketimimizi minimize etmeye çalışıyoruz.

Çalışanlarımızın ve müşterilerimizin sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığını artırmak için yaptığımız eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları da performans ölçümümüzde yer alıyor. Bu, sürdürülebilirlik kültürünü kurum içinde ve dışında yaygınlaştırmamıza yardımcı oluyor.

Son olarak, sürdürülebilirlik raporlaması yapıyoruz. Yıllık raporlarımızda, çevresel, sosyal ve yönetişim (ESG) kriterlerine dayalı performansımızı paylaşıyoruz. Bu raporlar, sürdürülebilirlik hedeflerimize ne kadar ulaştığımızı ve gelecekteki planlarımızı şeffaf bir şekilde göstermemizi sağlıyor.

Bu kriterler sayesinde, bankamızın sürdürülebilirlik performansını sürekli olarak izleyebiliyor ve geliştirebiliyoruz.

Soru 9: Sürdürülebilirlik hedeflerinize ulaşmak için bankanızın karşılaştığı en büyük zorluklar nelerdir?

Cevap 9: Sürdürülebilirlik hedeflerimize ulaşmak için karşılaştığımız en büyük zorluklardan biri, kısa vadeli finansal baskılarla uzun vadeli sürdürülebilirlik hedefleri arasında denge kurmaktır. Bankalar genellikle kısa vadeli karlılık baskıları altında çalışır, ancak sürdürülebilir projeler genellikle uzun vadede getiri sağlar. Bu dengeyi sağlamak bazen zor olabilir.

Bir diğer zorluk, müşteri ve iş ortaklarının sürdürülebilirlik konusunda yeterince bilgi sahibi olmaması. Sürdürülebilir projelerin ve uygulamaların önemini anlatmak ve bu konuda farkındalık yaratmak için sürekli eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapmamız gerekiyor. Bu da zaman ve kaynak gerektiriyor.

Regülasyonlar ve mevzuatlar da bir başka önemli zorluk. Sürdürülebilirlik alanında sürekli değişen ve gelişen yasal düzenlemelere uyum sağlamak, bankamızın esnek ve proaktif olmasını gerektiriyor. Bu değişikliklere hızlı bir şekilde uyum sağlamak ve buna göre stratejilerimizi güncellemek bazen zorlayıcı olabiliyor.

Finansman sağladığımız projelerin gerçekten sürdürülebilir olup olmadığını değerlendirmek de bir diğer zorluk. Yeşil yıkama (greenwashing) dediğimiz, projelerin sadece sürdürülebilir görünüp aslında öyle olmaması durumu, dikkatli bir değerlendirme süreci gerektiriyor. Bu nedenle, projelerin çevresel ve sosyal etkilerini doğru bir şekilde ölçmek ve değerlendirmek için güçlü analiz araçlarına ve uzmanlığa ihtiyaç duyuyoruz.

Son olarak, iç operasyonlarımızda sürdürülebilirliği sağlamak da önemli bir zorluk. Enerji tüketimimizi azaltmak, atık yönetimini iyileştirmek ve su tasarrufu sağlamak için sürekli çaba göstermemiz gerekiyor. Bu da teknolojik yatırımlar ve çalışanlarımızın sürdürülebilirlik konusundaki katılımı ile mümkün oluyor.

Özetle, sürdürülebilirlik hedeflerimize ulaşmak için finansal baskılar, farkındalık eksikliği, regülasyonlar, doğru projeleri seçme ve iç operasyonlarımızdaki sürdürülebilirlik gibi çeşitli zorluklarla karşılaşıyoruz. Ancak, bu zorlukların üstesinden gelmek için sürekli çalışıyor ve stratejilerimizi geliştiriyoruz.

Soru 10: Gelecekte yeşil finansman ve sürdürülebilirlik alanında bankanızın hedefleri nelerdir?

Cevap 10: Gelecekte yeşil finansman ve sürdürülebilirlik alanında bankamızın hedefleri oldukça kapsamlı ve iddialı. Öncelikle, yeşil finansman portföyümüzü genişletmeyi planlıyoruz. Daha fazla yenilenebilir enerji projesi, enerji verimliliği yatırımları ve çevre dostu altyapı projelerine finansman sağlayarak, çevresel etkileri azaltmayı hedefliyoruz. Bu hem yeni projelere yatırım yapmayı hem de mevcut projelerin sürdürülebilirlik kriterlerini yükseltmeyi içeriyor.

Ayrıca, yeşil tahviller ve sürdürülebilirlik kredileri gibi yeni finansal ürünler geliştirmeye devam edeceğiz. Bu ürünlerle, müşterilerimize çevre dostu projelerini finanse etmeleri için daha fazla seçenek sunmayı amaçlıyoruz. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ'ler) sürdürülebilirlik projelerine erişimini artırmak istiyoruz.

İç operasyonlarımızda da sürdürülebilirlik standartlarımızı yükseltmeyi hedefliyoruz. Enerji tüketimimizi ve karbon ayak izimizi daha da azaltmak için yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş yapmayı ve enerji verimliliğini artırmayı planlıyoruz. Ayrıca, atık yönetimi ve su tasarrufu konusunda daha etkili stratejiler geliştirerek, operasyonel sürdürülebilirliğimizi artıracağız.

Müşteri ve çalışanlarımızın sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığını artırmak da önemli bir hedefimiz. Eğitim programları, bilinçlendirme kampanyaları ve sürdürülebilirlik konusundaki en iyi uygulamaları paylaşarak, bu bilincin yaygınlaşmasına katkı sağlamayı amaçlıyoruz.

Dijitalleşme ve inovasyon alanında da sürdürülebilirlik hedeflerimizi destekleyen teknolojilere yatırım yapmayı planlıyoruz. Dijital bankacılık hizmetlerimizi geliştirerek, kâğıt tüketimini azaltmak ve enerji verimliliğini artırmak gibi çevresel faydalar sağlamayı amaçlıyoruz.

Son olarak, uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlamak ve global iş birliklerini artırmak da hedeflerimiz arasında. Küresel finansal kuruluşlarla ve sürdürülebilirlik odaklı sivil toplum örgütleriyle iş birliği yaparak, en iyi uygulamaları takip etmeyi ve yeşil finansman alanındaki liderliğimizi pekiştirmeyi planlıyoruz.

Özetle, bankamız gelecekte yeşil finansman ve sürdürülebilirlik alanında daha büyük ve etkili adımlar atarak, çevresel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmeye kararlıdır. Bu hedefler doğrultusunda hem finansal performansımızı hem de sürdürülebilirlik etkilerimizi artırmayı amaçlıyoruz.

Soru 11: Sizce yeşil finansmanın Türkiye'de bankacılık sektörü üzerindeki etkisi gelecekte nasıl olacak?

Cevap 11: Yeşil finansmanın Türkiye'deki bankacılık sektörü üzerindeki etkisinin gelecekte çok önemli olacağını düşünüyorum. Öncelikle, yeşil finansman projelerine olan ilgi artarak devam edecek. Bu ilgi, bankaların çevre dostu projelere daha fazla kaynak ayırmasını sağlayacak ve böylece çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunacak.

Yeşil finansman sayesinde bankalar, daha düşük riskli ve uzun vadeli yatırımlara yönelecekler. Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve sürdürülebilir tarım gibi alanlardaki projeler, finansal istikrarı artıracak ve bankaların portföylerini daha sağlam hale getirecek. Bu da bankaların uzun vadeli karlılıklarını ve rekabet güçlerini artıracak.

Müşteri talepleri de yeşil finansman projelerine yöneldikçe, bankalar çevre dostu finansal ürünler ve hizmetler sunmaya devam edecek. Bireysel müşteriler enerji verimliliği projeleri için kredi talep ederken, kurumsal müşteriler sürdürülebilir iş modellerine geçiş yapacak. Bu durum, bankaların daha geniş bir müşteri kitlesine ulaşmasını ve itibarlarını artırmasını sağlayacak.

Regülasyonlar ve hükümet politikaları da yeşil finansmanın büyümesini destekleyecek. Çevresel düzenlemeler ve teşvikler, bankaların yeşil projelere yatırım yapmasını teşvik edecek ve böylece sektörde sürdürülebilirlik odaklı bir dönüşüm yaşanacak. Bu da bankaların düzenleyici uyum maliyetlerini azaltacak ve daha proaktif bir şekilde çevresel riskleri yönetmelerine olanak tanıyacak.

Teknolojik yenilikler ve dijitalleşme, yeşil finansman projelerinin daha etkili ve verimli bir şekilde yönetilmesini sağlayacak. Bankalar, dijital platformlar ve veri analitiği kullanarak sürdürülebilirlik performanslarını daha iyi izleyebilecek ve optimize edebilecekler. Bu da sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmayı daha kolay hale getirecek.

Sonuç olarak, yeşil finansmanın Türkiye'deki bankacılık sektörü üzerindeki etkisi gelecekte çok büyük olacak. Bankalar, sürdürülebilir projelere yatırım yaparak finansal istikrarlarını artıracak, müşteri taleplerini karşılayacak, düzenleyici uyumu sağlayacak ve teknolojik yeniliklerle sürdürülebilirlik performanslarını optimize edecekler. Bu da Türkiye'deki bankacılık sektörünün daha rekabetçi, sorumlu ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesine katkı sağlayacak.

2.5.2. Görüşmenin Değerlendirilmesi

Bu görüşme, sürdürülebilirlik ve yeşil finansman konularında bankacılık sektörünün mevcut durumu ve gelecekteki yönelimleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Yeşil finansmanın Türkiye'deki bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini anlamak için müşteri talepleri, düzenleyici teşvikler, performans ölçüm kriterleri ve karşılaşılan zorluklar gibi çeşitli unsurlar değerlendirilmiştir.

Son yıllarda yeşil finansman projelerine yönelik müşteri taleplerinde önemli bir artış gözlemlenmiştir. Bu artış, çevre bilincinin yaygınlaşması ve sürdürülebilirlik odaklı yatırımların önem kazanmasıyla ilişkilidir. Bankalar, bu talepleri karşılamak amacıyla yeşil tahviller ve sürdürülebilirlik kredileri gibi yeni finansal ürünler geliştirmektedir. Böylece hem bireysel hem de kurumsal müşterilere çevre dostu projelerini finanse etmeleri için çeşitli seçenekler sunulmaktadır.

Düzenleyici teşvikler de yeşil finansmanın büyümesini destekleyen önemli bir faktördür. Türkiye'deki düzenleyici kurumlar, çevresel sürdürülebilirliği teşvik eden politikalar ve standartlar belirlemekte, bu da bankaların yeşil projelere yatırım yapmasını kolaylaştırmaktadır. Regülasyonların yanı sıra, vergi indirimleri ve düşük faizli krediler gibi ekonomik teşvikler, sürdürülebilirlik yatırımlarını cazip hale getirmektedir.

Sürdürülebilirlik performansını ölçme kriterleri de bankaların stratejik kararlarını etkileyen önemli bir unsurdur. Enerji tüketimi, karbon ayak izi, atık yönetimi ve su tüketimi gibi ölçütler, bankaların çevresel etkilerini değerlendirmelerine olanak tanımaktadır. Bu kriterler, bankaların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma çabalarını izlemeleri ve iyileştirmeler yapmaları için temel sağlamaktadır.

Görüşmede, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için karşılaşılan en büyük zorluklar da ele alınmıştır. Kısa vadeli finansal baskılar ile uzun vadeli sürdürülebilirlik hedefleri arasında denge kurma gerekliliği, müşteri ve iş ortaklarının sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığının artırılması ve değişen düzenleyici çerçevelere uyum sağlama gibi zorluklar, bankaların bu alandaki stratejilerini şekillendirmektedir.

Gelecekte, yeşil finansman ve sürdürülebilirlik alanında bankacılık sektörünün hedefleri arasında yeşil finansman portföyünün genişletilmesi, yeni finansal ürünlerin geliştirilmesi ve iç operasyonlarda sürdürülebilirlik standartlarının yükseltilmesi yer almaktadır. Ayrıca, dijitalleşme ve inovasyonun desteklenmesi, uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlama ve global iş birliklerinin artırılması gibi hedefler de sektördeki sürdürülebilirlik stratejilerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

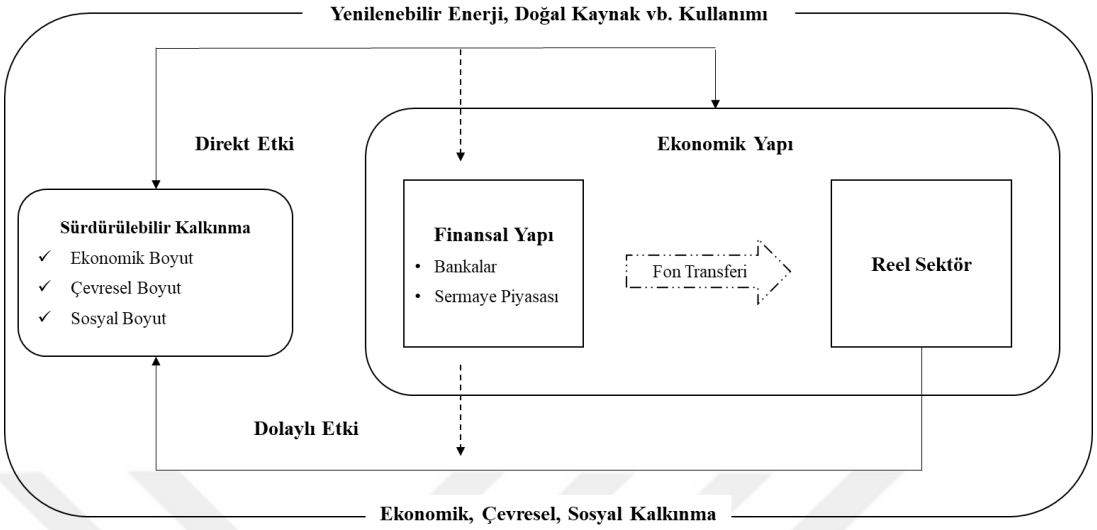
Sonuç olarak, bu görüşme, sürdürülebilirlik ve yeşil finansman konularında bankacılık sektörünün mevcut durumu ve gelecekteki yönelimleri hakkında kapsamlı ve detaylı bilgiler sunmaktadır. Elde edilen bu bilgiler, bankacılık sektörünün sürdürülebilirlik stratejilerini geliştirme ve uygulama sürecinde önemli bir rehberlik sağlamaktadır. Yeşil finansmanın Türkiye'deki bankacılık sektörü üzerindeki etkileri, sektörü daha rekabetçi, sorumlu ve sürdürülebilir bir yapıya dönüştürecek potansiyele sahiptir.

3.BÖLÜM

GELECEĞİ İNŞA EDEN BANKALAR: SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMANIN FİNANSAL MİMARİSİNİ YARATMAK

Bankacılık sektörü, modern ekonomilerin temel taşlarından biridir ve finansal kaynakların etkin dağıtımını sağlayarak ekonomik büyümeye ve kalkınmaya önemli katkılarda bulunur. Ancak, 21. yüzyılda bankaların sadece kâr amacı gütmeyen, aynı zamanda sürdürülebilir ekonomik büyümeye katkı sağlayan stratejilere yönelmeleri büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilir ekonomi, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları dikkate alarak uzun vadeli büyümeyi hedeflerken, kalkınma hedefleri toplumların genel refah düzeyini artırmayı amaçlar. Bu bağlamda, bankacılık sektörünün uyguladığı stratejiler, sürdürülebilir ekonomi ve kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynar.

Sürdürülebilir kalkınma sürecinde bankacılık sektörünün işlevi, doğal kaynak ve enerji kullanımını etkileyerek reel sektörü çevresel, ekonomik ve sosyal kalkınma boyutları çerçevesinde şekillendirir. Bu süreç, sürdürülebilir kalkınmayı döngüsel olarak etkiler. Kullanılan doğal kaynaklar finans sistemini etkilerken, bu durum çevresel, ekonomik ve sosyal kalkınmayı da etkiler. Finansal ve bankacılık sistemi, fon transferi yaparak reel sektörü etkiler. Diğer sektörler de çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilir kalkınmaya dolaylı ve doğrudan etkilerde bulunur. Bankacılık sektörü ve sürdürülebilir kalkınmanın işlevi Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Bankacılık Sektörü ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi
(Kaynak: Tandoğan ve Özyurt, 2013: 57)

3.1. Bankacılık Sektörü Tanımı ile Ekonomideki Yeri ve Önemi

Banka, bireylerin ve işletmelerin finansal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş olan kurumlardır. Temel olarak bankalar, mevduat kabul etmek, kredi vermek, ödeme ve tahsilat işlemlerini gerçekleştirmek gibi finansal hizmetler sunarlar. Mevduat kabulü ile bireylerden ve kurumlardan para toplarlar ve bu mevduatları kredi olarak geri verirler. Bu krediler, tüketici kredileri, konut kredileri, ticari krediler gibi çeşitli türlerde olabilir. Ayrıca bankalar, havale, EFT, çek, kredi kartı gibi ödeme sistemleri aracılığıyla para transferi işlemlerini gerçekleştirir ve müşterilerine yatırım ürünleri sunar, finansal danışmanlık hizmetleri verirler.

Bankacılık sektörü, finansal sistemin temel taşlarından biri olup ekonomik büyüme, istikrar ve kalkınma için kritik bir rol oynar. Ticari bankalar, yatırım bankaları, merkez bankaları, katılım bankaları ve kalkınma bankaları gibi çeşitli türlerde bankalar bulunur. Bu kurumlar, ekonomik faaliyetlerin finansmanını kolaylaştırır ve sektörün düzenlenmesi, ekonomik dalgalanmalara karşı dayanıklılığın artırılması, finansal krizlerin önlenmesi ve ekonominin sürdürülebilir büyümesinin desteklenmesi amacıyla düzenleyici kurumlar tarafından denetlenir. Bu düzenleyici kurumlar, bankaların faaliyetlerini izler ve gerekli düzenlemeleri yaparak sektörün güvenli ve sağlam bir şekilde çalışmasını sağlar.

Bankacılık sektörü, ekonominin temel yapı taşlarından biri olarak kritik bir öneme sahiptir. Ekonomik büyüme, istikrar ve kalkınma süreçlerinde merkezi bir rol oynar. Bankalar, mevduat toplayarak bireylerin ve işletmelerin tasarruflarını değerlendirir ve bu fonları kredi olarak geri verir, böylece yatırımların ve

tüketimin finansmanını sağlarlar. Bu süreç, ekonomik faaliyetlerin sürdürülmesi ve genişlemesi için gerekli likiditeyi sunar. Ayrıca, bankalar ödeme sistemleri aracılığıyla para transferlerini ve işlemleri kolaylaştırır, ticaretin ve finansal işlemlerin güvenli ve etkin bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunur.

Bankacılık sektörü, bireysel ve kurumsal müşterilere sunduğu yatırım ürünleri ve finansal danışmanlık hizmetleri ile sermaye piyasalarının derinleşmesine ve ekonomik kaynakların daha verimli kullanılmasına yardımcı olur. Merkez bankaları aracılığıyla para politikalarının uygulanmasında önemli bir rol oynar ve böylece enflasyon, faiz oranları ve para arzı gibi makroekonomik değişkenlerin kontrol altında tutulmasını sağlar. Bu durum, ekonomik istikrarın korunmasına ve finansal sistemin güvenli bir şekilde işlemesine katkıda bulunur.

Düzenleyici kurumlar tarafından sıkı bir şekilde denetlenen bankacılık sektörü, ekonomik dalgalanmalara karşı dayanıklılığı artırmak ve finansal krizleri önlemek amacıyla gerekli düzenlemeleri yapar. Böylece, ekonominin sürdürülebilir büyümesi desteklenir ve finansal sistemin güvenliği sağlanır. Özetle, bankacılık sektörü, ekonomik kalkınma ve istikrarın sağlanmasında, yatırımların ve ticaretin finansmanında ve makroekonomik politikaların uygulanmasında vazgeçilmez bir rol oynar. Ayrıca ekonomide etkili bir para politikasının hayata geçirilmesi, ülkenin dış ekonomik ilişkilerinin gelişmesi ve küresel entegrasyon sağlaması, yalnızca gelişmiş bir bankacılık sektörü ile mümkün olabilir.[53]

Türkiye'de Bankacılık sektöründe 2024 Haziran ayı itibari ile 20 kalkınma ve yatırım, 33 mevduat ve 9 katılım bankası olmak üzere toplamda 62 adet banka bulunmaktadır.[54] Mevduat bankaları 9.419 adet, kalkınma ve yatırım bankaları 77 adet, katılım bankaları ise 904 olmak üzere toplam 10.400 adet şube ile hizmet verilmekte ve Türkiye'de bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 2023 yılı sonu itibarıyla BDDK verilerine göre yaklaşık 189,112 kişidir.[55]

Tüm bu verilere bakıldığında bankacılık sektörünün büyüklüğü bununla birlikte personel sayısının fazlalığı görülmektedir. Bu nedenle bankacılık sektörünün ekonomiye katkısının yanı sıra, bankaların kendi kurumsal tasarruflarını sağladıklarında dahi sürdürülebilirliğe katkısı tartışılmazdır. Türkiye'de 62 adet

[53] Savram, M., & Karakoç, A. (2012). Bankacılık Sektöründe İtibar Riskinin Önemi. In International Conference On Euroasian Economies, Almaata, Kazakistan, Bildiriler Kitabı (328-332).

[54]BDDK, Bankalar, (15.06.2024) https://www.bddk.org.tr/Kurulus/Liste/77

[55]BDDK, Aylık Bankacılık Sektörü Verileri, (15.06.2024) http://www.bddk.org.tr/BultenAylik/

bankanın, 10.400 adet şubenin ve 189.112 personelin elektrik, su, kâğıt vb. kullanımlarda gereksiz sarfiyattan kaçınması giderlerde büyük bir azalma sağlayacaktır.

3.2. Sürdürülebilir Bankacılık Stratejileri

3.2.1. Yeşil Finansman

Yeşil finansman, çevresel faydalar sağlayan projelerin finansmanını ifade eder. Bankalar, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, atık yönetimi ve sürdürülebilir tarım gibi alanlarda projelere kredi sağlayarak çevre dostu yatırımları teşvik eder. Bu tür projeler, karbon emisyonlarının azaltılmasına, enerji kaynaklarının verimli kullanılmasına ve doğal kaynakların korunmasına yardımcı olur.

i. **Yenilenebilir Enerji Projeleri**: Bankalar, güneş, rüzgâr ve hidroelektrik enerji gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yaparak fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltır ve karbon emisyonlarını düşürür.

   Türkiye'de Bankacılık sektöründe yenilenebilir enerji projelerine finansman sağlama konusunda önemli adımlar atılmaktadır. Örneğin; Garanti BBVA, Yeşil Enerji Kredisi" sunarak, güneş, rüzgar, biokütlem ve hidroelektrik projelerini finanse etmektedir. Garanti BBVA, aynı zamanda yeşil tahvil ihracı ile de yenilenebilir enerji projelerine kaynak sağlamaktadır. Türkiye İş Bankası, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde yenilenebilir enerji projelerine özel kredi paketleri sunmaktadır. "İş'te Yeşil Enerji Kredisi" ile güneş enerjisi sistemleri, rüzgar enerjisi projeleri ve diğer yenilenebilir enerji yatırımlarını desteklemektedir. İş Bankası, ayrıca enerji verimliliği projelerine de finansman sağlamaktadır. Örnekler birden fazla olup Türkiye'de faaliyet gösteren her bir banka, farklı kredi ve finansman araçları ile yenilenebilir enerji yatırımlarını desteklemekte ve bu alandaki girişimlere önemli katkılar sunmaktadır.

ii. **Enerji Verimliliği**: Enerji verimliliği projelerine sağlanan finansman, sanayi ve konut sektöründe enerji tüketiminin azaltılmasına katkıda bulunur.

iii. **Atık Yönetimi**: Geri dönüşüm ve atık azaltma projelerine yapılan yatırımlar, çevresel kirliliğin önlenmesine ve doğal kaynakların korunmasına yardımcı olur. Her bir banka atık yönetimi ve çevresel sürdürülebilirlik konularında aktif olarak çalışmaktadır. Bankalar, kâğıt tüketimini azaltmak için e-imza ve dijital doküman yönetim sistemlerini kullanmaktadır. Ayrıca tüm hizmet birimlerinde, ofislerinde ve şubelerinde geri dönüşüm kutuları yerleştirilerek atık ayrıştırma ve geri dönüşüm sistemleri kurulmuştur.

3.2.2. Sosyal Sorumluluk Yatırımları (SRI)

Sosyal sorumluluk yatırımları, çevresel ve sosyal kriterleri göz önünde bulundurarak yapılan yatırımlardır. Bankalar, sosyal sorumluluk projelerine finansman sağlayarak toplumsal sorunların çözümüne katkıda bulunur. Eğitim, sağlık, eşitsizliklerin giderilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği gibi alanlarda yapılan yatırımlar, toplumsal refahın artırılmasına ve sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesine yardımcı olur.

i. **Eğitim Projeleri**: Bankalar, eğitim projelerine destek vererek, bireylerin bilgi ve beceri seviyelerini artırır ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunur. Sektör bankalarından örnek vermek gerekirse Türkiye İş Bankası Eğitim Programı adı altında birçok eğitim projesini finanse etmektedir. Bilim Kuşağı Atölyesi, Yapay Zekâ Uygulama ve Araştırma Merkezi gibi çalışmaları bulunmaktadır.[56] QNB Finansbank, özellikle kodlama ve teknoloji eğitimi alanında projeler yürütmektedir. "Minik Eller Büyük Hayaller" platformu ile çocuklara kodlama eğitimi verilmesini sağlamakta ve gençlerin teknolojiye olan ilgisini artırmaktadır.[57] Bankalar, çeşitli projeler ve programlar aracılığıyla eğitime önemli katkılarda bulunarak, bireylerin bilgi ve beceri seviyelerini artırmakta ve Türkiye'nin ekonomik kalkınmasına destek olmaktadır. Bu tür projeler, bankaların topluma olan sosyal sorumluluklarını yerine getirmeleri açısından da büyük önem taşımaktadır.

ii. **Sağlık Projeleri**: Sağlık projelerine yapılan yatırımlar, toplumun genel sağlık düzeyini yükseltir ve sağlıklı bir toplumun oluşmasına katkı sağlar.

iii. **Eşitsizliklerin Giderilmesi**: Sosyal adaleti sağlayan projelere yapılan yatırımlar, toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasına yardımcı olur. Bankalar özellikle toplumun dezavantajlı konumda olan kesimlerini destekleyici programlara yatırımlar yapmaktadır. Kadın girişimcilerin desteklenmesine yönelik yapılan çalışmalara örnek olarak Halkbank'ın Üreten Kadınlar Akademisi örnek olarak gösterilebilir. Kadın girişimcilerin yürüttükleri iş kollarında yol gösterici eğitim, sertifikasyon ve uzman desteği sunulmaktadır.[58]

3.2.3. Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) Kriterleri

[56] https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/egitim (16.04.2024)

[57] QNB Finansbank, Minik Eller Büyük Hayaller, (16.04.2024) https://www.qnbfinansbank.com/qnb-finansbanki-taniyin/kurumsal-sosyal-sorumluluk/minik-eller-buyuk-hayaller

[58] Halkbank Üreten Kadınlar Akademisi, (16.04.2024) https://www.uretenkadinlarakademisi.halkbank.com.tr/Portal.html

ESG kriterleri, çevresel, sosyal ve yönetişim standartlarını belirleyen kriterlerdir. Bankalar, yatırım kararlarını ve kredi politikalarını bu kriterlere göre şekillendirerek daha sürdürülebilir bir finansal yapı oluşturur. Bu yaklaşım hem çevresel hem de toplumsal açıdan daha sorumlu bir bankacılık anlayışını teşvik eder.

i. **Çevresel Kriterler**: ESG kriterlerinin çevresel boyutu, yatırımların ve projelerin çevre üzerindeki etkilerini değerlendirmeye odaklanır. Bu kriterler, çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmek ve çevresel riskleri minimize etmek amacıyla kullanılır. Finansman sağlanacak projelerin ve şirketlerin karbon ayak izini değerlendirir. Karbon dioksit ve diğer sera gazı emisyonlarının ölçülmesini ve azaltılmasını içerir. İklim değişikliğiyle mücadele için düşük karbonlu teknolojilerin ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilir. Yeşil krediler ve yeşil tahviller aracılığıyla çevre dostu projeler desteklenir ve çevresel risk yönetimini kredi değerlendirme süreçlerine entegre edilir.

   Halkbank 2023 yılı içinde 254 adet yenilenebilir enerji projesine yönelik toplam 6,4 milyar TL nakit yatırım kredisi kullandırmıştır. Banka'nın Enerji Yatırımları riski içerisinde, Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Yatırım Kredisi riskinin payı ise 32,8 milyar TL ile %52,2 seviyesindedir.[59]

   Ziraat Bankası 2 binden fazla üreticiye 1,9 milyar TL Güneş Enerjili Tarımsal Sulama Kredisi kullandırmıştır.[60]

ii. **Sosyal Kriterler**: Sosyal ESG kriterleri, şirketlerin toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak için kullanılır. Bu kriterler, iş gücünde çeşitliliği teşvik etmekten topluma yapılan katkılara, insan haklarına saygıdan müşteri memnuniyetine kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Şirketlerin bu sosyal sorumluluklarını yerine getirmeleri, toplumsal eşitliği ve sosyal uyumu artırarak sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunur.

iii. **Yönetişim Kriterleri**: Şeffaflık, hesap verebilirlik, etik yönetim ve yolsuzlukla mücadele gibi yönetişim alanlarının değerlendirilmesi.

---

[59] Halkbank 2023 Entegre Faaliyet Raporu syf: 88 (16.04.2024), https://www.halkbank.com.tr/content/dam/halkbank/tr/dokumanlar/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlar%C4%B1/2023-entegre-faaliyet-raporu1.pdf

[60] Ziraat Bankası 2023 Entegre Faaliyet Raporu syf:81 (16.04.2024), https://www.halkbank.com.tr/content/dam/halkbank/tr/dokumanlar/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlar%C4%B1/2023-entegre-faaliyet-raporu1.pdf

3.2.4. Sürdürülebilir Kredi Politikaları

Bankalar, kredi verirken sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alarak işletmelerin çevresel ve sosyal etkilerini değerlendirmeye başlamıştır. Bu politikalar, özellikle çevreye zarar veren ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmeyen şirketlerin finansman bulmasını zorlaştırır. Bu sayede, sürdürülebilir işletme modellerine sahip firmaların desteklenmesi sağlanır.

i. **Kredi Değerlendirme Süreçleri**: Kredi başvurularının değerlendirilmesinde çevresel ve sosyal etkilerin dikkate alınmasıdır. Bankalar, kredi değerlendirme süreçlerinde ESG kriterlerini entegre ederek borçluların çevresel ve sosyal etkilerini değerlendirirler. Bu kriterler, kredi verilen şirketlerin sürdürülebilirlik performansını ölçer ve risklerini analiz eder. Sürdürülebilir uygulamalara sahip şirketler, daha düşük kredi maliyetleri ve daha uygun finansman şartları ile ödüllendirilebilir. Örneğin Garanti Bankası'nın sunduğu Cinsiyet Eşitliği Kredisi, kredi borçlusu firmanın cinsiyet eşitliği konusundaki performansı iyileşirse, kredi faizinde indirimin olduğu bir kredi ürünü olarak sunulmaktadır.[61]

ii. **Çevresel Etki Değerlendirmeleri**: Projelerin çevresel etkilerinin analiz edilerek, sürdürülebilir olmayan projelere finansman sağlanmamasıdır. Bu durum, çevresel sürdürülebilirliği desteklemek ve iklim değişikliğiyle mücadele etmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bankaların ESG kriterlerini kredi değerlendirme süreçlerine entegre etmesi ile bu durum mümkün olur ve bankaların uzun vadeli risk yönetimini iyileştirir. Bankalar, projelerin çevresel etkilerini değerlendirmek için Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerini kullanır. Bu süreç, bir projenin çevreye olan potansiyel etkilerini belirlemek ve bu etkileri azaltmak için gerekli önlemleri tanımlamak amacıyla yapılır. ÇED raporları, projelerin çevresel sürdürülebilirliğini değerlendirirken bankalar için kritik bir araçtır. Çevresel olarak sürdürülebilir olmayan projeler, yüksek karbon emisyonları, doğal kaynakların aşırı kullanımı veya biyolojik çeşitliliği tehlikeye atan faaliyetler içerebilir. Örneğin, fosil yakıt bazlı enerji projeleri veya çevreyi kirleten endüstriyel faaliyetler, sürdürülebilir finansman politikaları çerçevesinde reddedilir.

3.3. Stratejilerin Sürdürülebilir Ekonomiye Katkıları

[61] Garanti BBVA, Garanti BBVA Cinsiyet Eşitliği Kredisi, (16.04.2024), https://www.garantibbva.com.tr/kurumsal-iletisim/cinsiyet-esitligi-kredisi

3.3.1. Çevresel Etkiler

Yeşil finansman ve ESG kriterlerinin uygulanması, çevresel sürdürülebilirliğe önemli katkılar sağlar. Karbon emisyonlarının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi ve doğal kaynakların korunması, bankaların çevresel etkilerini minimize etmelerine yardımcı olur.

i. **Karbon Emisyonlarının Azaltılması**: Yeşil projelere yapılan yatırımlar, fosil yakıt kullanımını azaltarak karbon ayak izinin düşürülmesine katkı sağlar.

ii. **Doğal Kaynakların Korunması**: Sürdürülebilir tarım ve su yönetimi projeleri, doğal kaynakların korunmasına yardımcı olur.

3.3.2. Ekonomik Etkiler

Sürdürülebilir bankacılık stratejileri, uzun vadeli ekonomik büyümeyi destekler. Sürdürülebilir projelere yapılan yatırımlar, ekonomik istikrarı artırır ve gelecekteki ekonomik krizlerin önüne geçilmesine yardımcı olur. Ayrıca, sürdürülebilir kredi politikaları sayesinde ekonomik kaynaklar daha verimli kullanılır ve israfın önüne geçilir.

i. **Ekonomik İstikrar**: Sürdürülebilir projelere yapılan yatırımlar, ekonomik dalgalanmalara karşı daha dayanıklı bir ekonomik yapı oluşturur.

ii. **Kaynak Verimliliği**: Sürdürülebilir kredi politikaları, ekonomik kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlar.

3.3.3. Sosyal Etkiler

Bankaların sosyal sorumluluk projelerine yaptığı yatırımlar, toplumsal refahı artırır. Eğitim ve sağlık alanında yapılan yatırımlar, toplumların genel yaşam kalitesini yükseltirken, eşitsizliklerin giderilmesine yönelik projeler sosyal adaleti sağlar. Bu sayede, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına katkıda bulunulur.

i. **Toplumsal Refah:** Eğitim ve sağlık projelerine yapılan yatırımlar, bireylerin yaşam kalitesini artırır ve toplumsal refahı yükseltir.

ii. **Sosyal Adalet:** Eşitsizliklerin giderilmesine yönelik projeler, toplumsal adaleti sağlar ve daha eşitlikçi bir toplumun oluşmasına katkıda bulunur.

3.4. Bankaların Kalkınma Hedeflerine Ulaşmadaki Rolü

3.4.1. Yoksulluğun Azaltılması

Bankalar, finansal hizmetler, mikro finans, eğitim programları, sosyal sorumluluk projeleri ve sürdürülebilir finansman aracılığıyla yoksulluğun azaltılmasına önemli katkılar sağlarlar. Bu girişimler, ekonomik fırsatları genişleterek, finansal kapsayıcılığı artırarak ve toplumsal refahı destekleyerek sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olur.

Mikro finans, düşük gelirli bireylere ve küçük işletmelere küçük miktarlarda kredi sağlayarak ekonomik kalkınmayı destekler. Bu krediler, geleneksel bankacılık hizmetlerine erişimi olmayan kişilere finansal destek sağlar, bu da yoksulluğun azaltılmasına katkıda bulunur. Mikro finansman, girişimcilik ve istihdam yaratma yoluyla ekonomik bağımsızlığı teşvik eder.

Bankalar, düşük gelirli ve kırsal kesimde yaşayan bireyler için erişilebilir finansal hizmetler sunarak finansal kapsayıcılığı artırır. Mobil bankacılık, düşük maliyetli krediler ve temel bankacılık hizmetleri erişilebilir finansal hizmetlerden bazılarıdır. Finansal kapsayıcılık, yoksulluğun döngüsünü kırmak için kritik öneme sahiptir. Örneğin Haziran 2024 itibari ile 1754 adet yurt içi şube[62] sayısı ile Türkiye'de en fazla şubeye sahip olan Ziraat Bankası, Türkiye'nin dört bir yanındaki kırsal kesimde yaşayan çiftçilere ve düşük gelirli bireylere finansal hizmetler sunmaktadır.

Bankalar, finansal okuryazarlık programları ve eğitim projeleri ile bireylerin finansal yönetim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu tür eğitimler, bireylerin borç yönetimi, tasarruf ve yatırım gibi konularda bilgi sahibi olmalarını sağlar, bu da ekonomik güvenliklerini artırır. Halkbank'ın Üreten Kadınlar Akademisi platformunda sunduğu video eğitimler, makaleler ve uzman danışmanlar kadın girişimcilerin finansal okur yazarlığının arttırılmasına yönelik çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

3.4.2. Eğitim ve Sağlık Yatırımları

Bankalar, eğitim ve sağlık yatırımlarıyla toplumsal kalkınmaya önemli katkılarda bulunmaktadır. Eğitim yatırımları, bireylerin bilgi ve beceri seviyelerini artırarak ekonomik kalkınmayı desteklerken, sağlık

[62] TBB, Gruplar Bazında Banka ve Bankaların Şube Sayıları, (16.06.2024), https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp

yatırımları toplumun genel sağlık düzeyini yükselterek uzun vadeli refahı artırır. Bu tür projeler, toplumsal eşitliği ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eder.

Eğitim yatırımları, bireylerin bilgi ve beceri düzeylerini artırarak işgücü piyasasında daha rekabetçi olmalarını sağlar. Bu da ekonomik büyümeyi ve istihdam oranlarını artırır. Eğitimli bireyler, yenilikçi ve verimli iş gücü oluşturur, bu da sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı destekler.

Sağlık yatırımları, sağlıklı bir iş gücü yaratarak ekonomik verimliliği artırır. Sağlıklı bireyler, daha üretken ve işlerine daha bağlı olurlar, bu da ekonomik büyümeyi destekler. İyi sağlık, eğitim ve istihdam fırsatlarını artırır, bu da sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eder.

Sağlık yatırımları, sağlıklı bir iş gücü yaratarak ekonomik verimliliği artırır. Sağlıklı bireyler, daha üretken ve işlerine daha bağlı olurlar, bu da ekonomik büyümeyi destekler. İyi sağlık, eğitim ve istihdam fırsatlarını artırır, bu da sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eder.

Eğitim ve sağlık yatırımları birlikte, insan sermayesinin gelişimini destekler. Sağlıklı ve eğitimli bireyler, topluma ve ekonomiye daha fazla katkıda bulunur. Bu, sürdürülebilir kalkınmanın temelini oluşturur ve uzun vadeli refahı sağlar.

Türkiye İş Bankası'nın Darüşşafaka Cemiyeti ile birlikte yürüttüğü 81 ilden 81 Öğrenci projesi örnek olarak gösterilebilir. Proje kapsamında; her yıl Darüşşafaka sınavını kazanan 81 öğrencinin başta eğitim olmak üzere giyim, gıda, barınma, kırtasiye gibi tüm giderleri Türkiye İş Bankası tarafından karşılanmaktadır.[63]

QNB Finansbank çalışanlarının geliştirdiği ve katıldığı projelerden oluşan Gönüllü Finansçı Programı kapsamında yürütülen Özel Çocuklar Sarsılmasın projesi kapsamında otizimli çocuklar için tasarlanan özel sınıflardaki yetersiz eğitim materyallerinin temin edilmesi sağlanmaktadır.[64]

3.4.3. İstihdam Yaratma

Sürdürülebilir projelere yapılan yatırımlar, yeni iş imkanları yaratarak istihdamı artırır. Yenilenebilir enerji, sürdürülebilir tarım ve çevre dostu teknolojiler gibi alanlarda yapılan yatırımlar hem doğrudan hem de dolaylı olarak istihdam sağlar ve ekonomik kalkınmayı destekler.

---

[63] Darüşşafaka, Türkiye İş Bankası ile "81 İlden 81 Öğrenci" Projesi, (16.06.2024) https://www.darussafaka.org/bagislariniz/destekcilerimiz/81-ilden-81-ogrenci

[64] QNB Finansbank, Gönüllü Finansçı Programı (16.06.2024), https://www.qnbfinansbank.com/qnb-finansbanki-taniyin/kurumsal-sosyal-sorumluluk/minik-eller-buyuk-hayaller/gonullu-finansci-programi

İstihdam yaratma, ekonomik büyüme ve toplumsal refahın artırılması için kritik öneme sahiptir. Bankalar ve finansal kurumlar, mikro finans, KOBİ destekleri, eğitim programları, inovasyon teşvikleri, altyapı yatırımları ve sürdürülebilir projeler gibi çeşitli stratejilerle istihdam yaratmaya katkıda bulunabilirler. Bu stratejiler, uzun vadeli sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasını destekler ve toplumsal eşitliği teşvik eder.

KOBİ'ler, ekonomik büyümenin ve istihdam yaratmanın motorlarıdır. Bankalar ve finansal kurumlar, KOBİ'lere yönelik kredi ve finansman programları sunarak bu işletmelerin büyümesine ve daha fazla iş yaratmasına yardımcı olabilir. KOBİ'lere sağlanan finansal destek, yeni iş fırsatları yaratırken aynı zamanda mevcut işlerin sürdürülebilirliğini sağlar.

Örneğin, Türkiye'de KOBİ'lere yönelik çeşitli destek programları ve krediler sunan KOSGEB ve Halkbank gibi KOBİ bankaları KOBİ'lerin büyümesine ve istihdam yaratmasına katkıda bulunmaktadır.

Girişimcilik ve inovasyon, yeni iş fırsatları yaratarak istihdamı artırır. Bankalar ve finansal kurumlar, girişimcileri destekleyerek yenilikçi iş fikirlerinin hayata geçirilmesini teşvik eder. Bu destekler, girişimcilik ekosisteminin gelişmesine ve yeni iş olanaklarının yaratılmasına katkıda bulunur. Örneğin teknoparklar ve kuluçka merkezleri, girişimcileri destekleyerek yeni iş olanakları yaratmakta ve ekonomik büyümeyi desteklemektedir.

3.5. Sürdürülebilir Ekonomi Politikalarının Türkiye Bankacılık Sektörüne Etkileri

Sürdürülebilir ekonomi, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutların dengelenmesini amaçlayan bir ekonomik modeldir. Bu bağlamda, bankacılık sektörü, sürdürülebilir ekonomi politikalarının uygulanmasında kilit bir role sahiptir.

Sürdürülebilir ekonomi politikalarının uygulanmasıyla birlikte Türkiye bankacılık sektörü önemli değişiklikler yaşamıştır. Son yıllarda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için çeşitli adımlar atmış ve bu çabaların bankacılık sektörü üzerindeki etkileri giderek belirginleşmiştir. Bu politikalar bankaların finansal faaliyetlerinde çeşitli açılardan dönüşüme yol açmıştır.

Sürdürülebilir ekonomi politikalarının Türkiye bankacılık sektörü üzerindeki etkileri çeşitli boyutlarda incelenebilir. Bu etkiler, bankaların operasyonel süreçlerinden finansman stratejilerine kadar geniş bir yelpazede kendini göstermektedir.

Bankalar, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik alanında strateji ve politikalar geliştirerek yeşil finans projelerine daha fazla odaklanmaya başlamıştır. Yenilenebilir enerji projeleri gibi çevresel açıdan

sürdürülebilir yatırımlara destek sağlanması öncelikli hale gelmiştir. Bankalar sürdürülebilir finansman araçlarını benimseyerek, yeşil finansman ve sosyal sorumluluk projeleri gibi girişimlere öncülük etmektedir. Yeşil tahviller, çevre dostu projelerin finansmanında kullanılan önemli bir araç haline gelmiştir. Ayrıca, bankalar, sosyal ve çevresel riskleri yönetmek için çeşitli politikalar ve kılavuzlar geliştirmişlerdir. Bu durum, bankaların finansman süreçlerinde çevresel risklerin daha etkin yönetilmesini sağlamıştır.

Sürdürülebilirlik politikalarının yanı sıra dijital dönüşüm de bankaların finansal faaliyetlerini şekillendirmiştir. Dijital (şubesiz) bankacılık ve servis modeli bankacılığına yönelik mevzuat altyapıları oluşturulmuş, böylece bankacılık hizmetlerine erişim kolaylaştırılmış ve finansal kapsayıcılık artırılmıştır.

Bankaların denetim sıklığı ve kapsamı artırılmış, risk bazlı denetim süreçlerinin etkinliği geliştirilmiştir. Bu, bankaların daha şeffaf ve hesap verebilir bir yapıya kavuşmasına katkıda bulunmuştur. Ayrıca, finansal kuruluşların çevresel ve sosyal risklerin birer finansal risk unsuru olarak tanımlanması ve bu unsurlara denetim süreçlerinde yer verilmesi hedeflenmiştir.

Sürdürülebilirlik kriterleri, bankaların kredi risk değerlendirme süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bankalar, finansman sağladıkları projelerin çevresel ve sosyal risklerini değerlendirerek, uzun vadede daha sürdürülebilir ve düşük riskli portföyler oluşturmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, bankaların finansal istikrarını artırmakta ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektedir.

Sürdürülebilirlik politikaları, bankaların müşteri ilişkilerini de olumlu yönde etkilemektedir. Müşteriler, çevreye duyarlı ve sosyal sorumluluk sahibi bankalarla çalışmayı tercih etmektedir. Bu durum, bankaların itibarını artırmakta ve müşteri sadakatini güçlendirmektedir.

Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi gibi uluslararası standartlarda değerlendirmelerle bankaların performansları izlenmiş ve sektör payı yüksek olan bankalar bu endekse dahil edilmiştir. Bu, bankaların sürdürülebilirlik alanında ileriye dönük adımlar attığını göstermektedir.

Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlaması ve ESG kriterlerine uyum konusunda artan düzenleyici baskılar, bankaların operasyonel süreçlerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Bankalar, bu kriterlere uyum sağlamak için çeşitli raporlama ve izleme sistemleri geliştirmiştir.

Bu değişiklikler, Türkiye bankacılık sektörünün sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uyum sağlamasını, uluslararası standartlara uygun hale gelmesini ve finansal sistemin genel istikrarını artırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, bankaların finansal faaliyetleri daha sürdürülebilir ve çevresel açıdan duyarlı bir yapıya dönüşmektedir.

Türkiye bankacılık sektörü, sürdürülebilir ekonomi politikalarının uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sürdürülebilir finansman araçlarının benimsenmesi, çevresel ve sosyal risklerin yönetimi ve müşteri ilişkilerinde sürdürülebilirlik odaklı yaklaşımlar, bankacılık sektörünün bu alandaki gelişimini hızlandırmaktadır. Gelecekte, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için bankaların bu yöndeki çabalarını artırması ve yenilikçi çözümler geliştirmesi kritik öneme sahiptir. Türkiye'nin sürdürülebilir ekonomi politikalarının başarıyla uygulanması hem bankacılık sektörü hem de genel ekonomi için uzun vadede olumlu sonuçlar doğuracaktır.

SONUÇ

Bankaların sürdürülebilirlik faaliyetleri, ekonomik büyümenin yanı sıra çevresel koruma ve sosyal eşitlik ilkelerine dayalı olarak gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen sürdürülebilir kalkınmaya önemli katkılar sunmaktadır. Bu faaliyetler, sürdürülebilir kalkınmanın finansmanı ve uygulanmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Öncelikle, bankalar sürdürülebilirlik stratejileri ve politikaları ile sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden finansal araçlar ve hizmetler sunmaktadır. Yeşil krediler, sürdürülebilir tahviller, enerji verimliliği kredileri ve sürdürülebilir yatırım fonları gibi ürünler, sürdürülebilir projelerin finansmanını sağlamaktadır. Bu tür finansal araçlar, yenilenebilir enerji projelerinden çevresel iyileştirme ve sosyal kalkınma projelerine kadar geniş bir yelpazede kullanılmaktadır. Bankaların bu alandaki faaliyetleri hem ekonomik büyümeyi desteklemekte hem de çevresel ve sosyal sürdürülebilirliği teşvik etmektedir.

Bankaların sürdürülebilirlik faaliyetleri, sürdürülebilir kalkınmaya doğrudan katkı sağlamanın ötesinde, sektörde ve toplumda farkındalık yaratmakta ve sürdürülebilirlik konusundaki bilinç düzeyini artırmaktadır. Bu bağlamda, bankaların çevresel ve sosyal sorumluluk ilkelerine dayalı olarak iş modellerini yeniden yapılandırmaları ve sürdürülebilirlik raporları yayımlamaları önemli bir rol oynamaktadır. Bu raporlar, bankaların sürdürülebilirlik performansını ve hedeflerini şeffaf bir şekilde ortaya koymakta ve paydaşların bu konudaki farkındalığını artırmaktadır.

Geleceğe yönelik olarak, bankaların sürdürülebilirlik faaliyetlerini daha da ileriye taşımak ve sürdürülebilir kalkınmaya olan katkılarını artırmak için çeşitli politika önerileri ve araştırma konuları öne çıkmaktadır. Bu öneriler ve konular, bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini güçlendirmek, yeni finansal araçlar geliştirmek ve sürdürülebilirlik alanında inovasyonu teşvik etmek amacıyla önem taşımaktadır.

İlk olarak, bankaların sürdürülebilirlik stratejilerinin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için düzenleyici çerçevenin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, hükümetler ve düzenleyici kurumlar, sürdürülebilir finansman politikalarını teşvik eden ve sürdürülebilirlik standartlarını belirleyen yasal düzenlemeler yapmalıdır. Ayrıca, bankaların sürdürülebilirlik performansını ölçen ve raporlayan mekanizmaların geliştirilmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu tür mekanizmalar, bankaların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma konusundaki ilerlemelerini izlemek ve şeffaf bir şekilde raporlamak için gereklidir.

İkinci olarak, bankaların sürdürülebilir finansman alanında yenilikçi ürünler ve hizmetler geliştirmesi teşvik edilmelidir. Örneğin, yeşil tahviller ve sürdürülebilir yatırım fonları gibi ürünlerin çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması, sürdürülebilir projelere daha fazla finansman sağlanmasına olanak tanıyacaktır. Ayrıca, bankaların dijital dönüşüm ve yeşil teknolojiler konusundaki yatırımları artırılarak, sürdürülebilirlik alanında inovasyon teşvik edilmelidir.

Üçüncü olarak, bankaların sürdürülebilirlik faaliyetlerine yönelik kapasite geliştirme ve eğitim programlarının artırılması gerekmektedir. Bu programlar, bankaların çalışanlarının sürdürülebilirlik konusundaki bilgi ve becerilerini artırmakta ve bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini daha etkili bir şekilde uygulamalarına yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda, bankaların sürdürülebilirlik alanında uzmanlaşmış kadrolar oluşturması ve bu konuda liderlik rolü üstlenmesi teşvik edilmelidir.

Dördüncü olarak, bankaların sürdürülebilirlik alanındaki iş birliklerini artırması ve uluslararası düzeyde bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik etmesi önemlidir. Bu bağlamda, bankaların uluslararası finans kuruluşları, hükümetler, sivil toplum örgütleri ve diğer paydaşlarla iş birliği yaparak sürdürülebilir kalkınma projelerini desteklemesi ve bu alandaki en iyi uygulamaları paylaşması gerekmektedir.

Son olarak, sürdürülebilirlik alanında yapılan araştırmaların artırılması ve bankaların bu araştırmalara destek vermesi gerekmektedir. Özellikle, sürdürülebilir finansman politikalarının etkilerini ve bu politikaların ekonomik, çevresel ve sosyal boyutlarını analiz eden akademik çalışmalar teşvik edilmelidir. Bu çalışmalar, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma konusunda bankalara yol gösterici olacaktır.

Sonuç olarak, bankaların sürdürülebilirlik faaliyetleri, sürdürülebilir kalkınmanın finansmanı ve uygulanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini güçlendirmeleri, yeni finansal araçlar geliştirmeleri ve sürdürülebilirlik alanında inovasyonu teşvik etmeleri, sürdürülebilir kalkınmaya olan katkılarını artıracaktır. Geleceğe yönelik olarak, düzenleyici çerçevenin güçlendirilmesi, yenilikçi ürünlerin geliştirilmesi, kapasite geliştirme ve eğitim programlarının artırılması, iş birliklerinin güçlendirilmesi ve sürdürülebilirlik alanındaki araştırmaların teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu adımlar, bankaların sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma konusundaki çabalarını destekleyecek ve daha sürdürülebilir bir gelecek için önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

BDDK. (2022), 2022-2025 Sürdürülebilir Bankacılık Stratejik Planı.

Bozlağan, R. (2010). Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı. *Journal of Social Policy Conferences*, 50, 1011-1028.

Bumin, M., & Demir, Y. Sürdürülebilirlik Açıklamalarının Hisse Senedi Getirilerine Etkisi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir İnceleme.

Carson, R. (1962), Silent Spring

Çevre Kanunu. (2006). T.C. Resmî Gazete. (Yayımlandığı Tarih: 11.08.2006, Sayı: 26231).

Döngüsel Ekonomi Eylem Planı. (2023). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Erhun. (1998). History of Environmental Economic Thought. Routledge, London.

Gedik, Y. (2020). Sosyal, Ekonomik Ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik Ve Sürdürülebilir Kalkınma. International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences, 3(3), 196-215.

Garanti BBVA. (2023). Cinsiyet Eşitliği Kredisi, (12.08.2023) https://www.garantibbva.com.tr/kurumsal-iletisim/cinsiyet-esitligi-kredisi

Halkbank. (2022). Entegre Faaliyet Raporu.

Halkbank. (2023). Entegre Faaliyet Raporu.

Halkbank. (2022). Sürdürülebilirlik ve İklim Değişikliği Rehberi.

Holden, E., Linnerud, K., & Banister, D. (2017). The Imperatives of Sustainable Development. 25(3), 213-226.

IULA-EMME (1997), Yerel Gündem 21, Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi Bülteni, 1.

İş Bankası. (2023). Sürdürülebilirlik, https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/surdurulebilirlik)

Kara, O., & Kanberoğlu, Z. (2016). Finansal Sektör Gelişimi Ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(57), 309-318.

Kula, E. (1997). History of Environmental Economic Thought. Routledge, 150

Moldan, B., Janousková, S., & Hak, T. (2012). How To Understand And Measure Environmental Sustainability: Indicators And Targets, 17, 4-13.

Savram, M. ve Karakoç, A. (2012). Bankacılık Sektöründe İtibar Riskinin Önemi. Internatıonal Conference On Eurasıan Economıes, Beykent University, Kyrgyzstan-Turkey Manas University, Turan University, 328-332.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar. (2023), (05.08.2023). https://www.kureselamaclar.org/

Tamkoç, G. (1994). Derin Ekolojinin Genel Çizgileri. Birikim Dergisi, 57, 87-91.

Tandoğan, D., & Özyurt, H. (2015). Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme Ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Testleri (1981-2009)*. Marmara Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 35(2), 49-80.

TBB. (2006). Bankacılık Etik İlkeleri. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları.

TBB. (2014). Bankacılık Sektörü Sürdürülebilirlik Kılavuzu. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları.

TBB. (2022). TBB Üyesi Bankalar Tarafından Sürdürülebilirlik Tavsiye Kararı Çerçevesinde Gerçekleştirilen Faaliyetler. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023). Türkiye'nin Çevre Politikası, Uluslararası Süreçler Ve Türkiye: Çevre, İklim Değişikliği Ve Suya Dair Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri.

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2023). Sivil toplumla ilişkiler genel müdürlüğü, derneklerin faaliyet alanlarına göre dağılımı.

Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı (2007-2023). (2007). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Ulusal İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2020). (2010). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Ulusal Yeşil Taksonomi Mevzuatı. (2023). T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı.

United Nations. (2015). Paris Agreement. Retrieved

Vallance, S., Perkins, H., & Dixon, J. (2011). What İs Social Sustainability A Clarification Of Concepts. Geoforum, 42, 342-348.

Yapı Kredi Bankası. (2023). Sürdürülebilir Tercih Programı-STEP, (12.08.2023) https://www.yapikredi.com.tr/yapi-kredi-hakkinda/surdurulebilirlik/surdurulebilir-tercih-programi-step

Ziraat Bankası. (2023). Çevresel Kredi Ürünleri, (11.08.2023), https://www.ziraatbank.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/surdurulebilirlik/cevresel-kredi-urunleri

Wang, K., Tsai, S. B., Du, X., & Bi, D. (2019). Internet Finance, Green Finance, And Sustainability. Sustainability, 11(14), 3856.